

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 10. februarja 1944.

Štev. 6 (743)

Danes:

Demon ljubezni

NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN

(Gl. str. 5.)

Dobrotljiva roka ne ubojoža.

Slovenski rek.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izjaha ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 845. Telefon št. 53-52.
— Račun pošte hranilnice v Ljubljani
št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. — V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petstna vrsta
ali njen prostor (visina 8 mm in širina
65 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lir.
V dvojnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi:
1: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povsod
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Nadaljni težki obrambni boji na vzhodu

Führerjev glavni stan, 8. febr. DNB.
Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Vzhodno bojišče je bilo tudi včeraj vzhodno od Zaskova, južno od Beretina in pri Vitebsku v znamenje hudih obrambnih bojev, v katerih so se vsi poskusi Sovjetov, da bi prebili fronto, izjalovili zaradi odločnega odpora naših čet. Na področju pri Zaskovu, kjer je bilo včeraj uničenih 17 oklepnikov, se hudi boji nadaljujejo.

Tudi zahodno od Ilmenskega jezera in severno od Luge so bili s protisunkin in v središčih bojev iz bližine odbili z oklepniki in bojnimi letali podprti boljševiški napadi.

Severno od Nevla, na področju zahodno od Luge in pri Narvi so imela nekatera napadalna podjetja uspehe ter so dovedla do krajevnih izboljšanih bojišč. V dobi od 1. do 7. februarja smo na vzhodnem bojišču pri 17 lastnih izgubah uničili 192 sovražnih letal.

Na frontah nettunskega mostišča je vladalo včeraj le slabotno delovanje. Napad nekake ameriškega bataljona smo zbrili ter uničili tri tanke. V večernih urah so dosegli močni udarni oddelki na področju pri Aprilju kljub delno zagrenjenemu sovražniškemu odporu krajevnim izboljšanim posilank.

Daljnostrelno topništvo je ponovno uspešno obstreljevalo izkrevanja pri Nettunu. Ena prevozna ladja je bila zažgana. Tudi letalstvo je podnevi in ponoči vršilo uspešne napade na izkrevanja v nettunski in anziški luki.

Več velikih skladišč goriva je bilo zažganih, pristanišče naprave pa za dalji čas razbita. Stiri trgovske ladje s 14 tisoč tonami so bile težko poškodovane.

Na fužnem bojišču se je nadaljeval sovražni pritisk severozahodno od Cassina, ne da bi prišlo do večjih bojev. Opažena so bila sovražniškova premikanja čet, ki so v zvezi z visokimi izgubami zadnjih dni.

V hudih večernih obrambnih bojih severozahodno od Cassina se je posebno odlikovala 44. Reichswehr-Granadirski divizija »Hoch und Deutschmeister« pod vodstvom generalnega poročnika Francka s podrejenimi bataljoni osmega »Granadirski« polka (mot.) in z neko bonjo skupino pod poveljstvom polkovnika Baadeja.

Nekaj sovražnih letal je v popoldanskih urah 7. februarja zažgalo v luki Kiosu zadrsno švedsko ladjo Rdečega križa »Wille«.

V pretekli noči je vrglo nekaj sovražnih letal bomba na kraje v zahodni in južozahodni Nemčiji.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu:

Na področju pri Nikopolu sovražnik še zmerom napada. Naše čete so posamezne sovjetske bojne skupine s protinapadom vrle nazaj. Na bojišču med Kirovogradom in Belo Cerkvijo so se izjalovili vsi boljševiški napadi. Zahodno od Polonova je neka naša oklepna divizija uničila dva sovražna bataljona. Na ozemlju južno od Pripiatkih močvirij se vrše izpremembe polni boji. Naše čete se bojujejo s sovražnimi konjeniški oddelki. Pri Vitebsku in Beretinu skušajo boljševiki z močnimi silami prebiti našo fronto. Naše divizije so na tem odseku po ogorčenih bojih dosegle velik obrambni uspeh. Severno od Nevla je še bilo hudi boj. Med Ilmenskim jezerom in Finskim zalivom smo uspešno odbili vse sovražniške napade.

7. februarja ponoči so sovjetska letala napadla stanovanjske okraje finske prestolnice.

Na predmostju pri Nettunu se nadaljuje oboestransko delovanje izvidniških in udarnih čet. Naše topništvo je uspešno obstreljevalo sovražniškova zbirališča ladij.

Severozahodno od Cassina so se v ogorčenih bojih iz bližine izjalovili vsi sovražniški napadi.

Sovražna letala so 6. februarja ponoči bombardirala Poruhrie in področje Berlina.

Nad zasedenim zahodnim ozemljem je naše protiletalsko topništvo 7. februarja sestrelilo 12 sovražnih letal.

Nemška letala so 6. februarja ponoči napadla neke cilje v jugovzhodni Angliji.

Na lastni koži so poskusili

Berlin, 3. febr. »Deutsche Adria-Zeitung« poroča iz Berlina: Nemška poveljstva na jugovzhodu so te dni ujela radijski klic 23 angleških agentov in častnikov na pomoč za osvoboditev iz rok boljševiških tolp. Prošnjo so utemeljili s tem, da so se tolovajske tolpe popolnoma zboljševizirale in ravnale z angleškimi zveznimi ljudmi na način, ki je v posmeh človečanstvu.

DOGODEK V FRANČIŠKANSKI DVORANI

Hitlerjev odgovor slovenskim kmetom

Prezident general Rupnik na zborovanju kmetijskih beguncev v Ljubljani.
Govor bivšega poslanca g. Škulja

V četrtek 3. februarja so v frančiškanski dvorani v Ljubljani zborovali begunci z Dolenskega, Notranjskega in iz Bele Krajine. Zborovanja se je udeležilo več kot 1000 kmetov, poleg njih pa vsi župani in župniki begunci, ter bivša banska svetnika Skrabec in Pevec. Vsa dvorana je bila okrašena z zelenjem, na zastoru je pa visela slovenska trobojnica.

Ko je stopil v dvorano gospod prezident divizijski general Rupnik s spremstvom, je množica beguncev vstala in mu navdušeno vzdikala. Gospod prezident je nato sedel za zeleno mizo na odru, gospod Škulj, bivši poslanec, ga je pa takole pozdravil:

Pozdrav g. Škulja

Ko se je 19. decembra 1943 prišel odbor za dolenske, notranjske in belokranjske begunce zahvaliti gospodu prezidentu za njegovo skrb, je bil nad vse ljubeznivo sprejet. Potožili smo gospodu prezidentu naše težave in se mu zahvalili, da je izposloval ustanovitve slovenske domobranske vojske, ki nam bo spet vrnila dom in omogočila pošteno življenje. (V dvorani se je uglasil plaz navdušenega vzdikavanja našim domobrancem.) Prosili smo gospoda prezidenta, naj se zahvali nemški vojski za njen boj z našimi uničevalci komunisti. Prepričani smo, da nam bodo naši domobranci s pomočjo nemškega vojaškega očišči deželo komunistične nadloge.

Odbor za begunce je prosil tedaj gospoda prezidenta, naj sporoči na najvišja mesta velike nemške države izraze naše hvalečnosti in brezkompromisne lojalnosti. Gospod prezident je radevolje ustregel naši prošnji.

Danes nam, gospod prezident, vračate obisk. Prišli ste med svoje zveste, da jim sporočite odgovor najvišjih krogov velike Nemčije na izraze naše hvalečnosti in lojalnosti. Prišli ste med nas, da se vam moremo zahvaliti za vse. Danes se vam zahvaljujemo tudi kmet kot edinemu, ki ste mu v natežnih časih stonili ob stran. Gospod prezident, prav lepa hvala za vse!

Nagovor prezidenta generala Rupnika

Nato je spregovoril gospod prezident Rupnik:

Moj dragi slovenski kmetovalci!

Kadar koli so našo domovino zalede in razdeljevali vojne ali druge pogubne nesreče, vedno je slovenski kmet s svojo marljivostjo, pametjo in zaupanjem v Boga zastavil svoje sile, da je vse popravil in obnovil. On je bil tisti, ki je vedno ohranil zvestobo naši skupni zemlji in je polagoma napravil iz nje vrt, da — lahko rečemo — mali zemeljski raj. ki smo bili nani tako ponosni in ki smo ga vsi ljubili. Naš podedelski rod na je poleg tega mogel dajati vedno nove delovne sile mestom in trgov, cerkvi in šoli, umetnosti in znanosti, trgovini in obrti ter vsem drugim področjem človeškega udejstvovanja. Ti možje kmečkega roda, ki so po veliki večini ostali zvesti domači grudi in svojemu kmečkemurodu, iz katerega so izšli, so mnogo pripomogli k izgradnji naše slovenske narodne skupnosti. Bili smo zato na najboljši poti, da vzrastemo v nastajajočo skupnost evropskih narodov kot majhen, toda sposoben in ugleden član.

Toda prišel je — najprej nepoznan, skrit in zahrbljen — sovražnik, židovstvo, s svojimi strupi, Samoljublje, dobičakarstvo, zavist, razredno sovraštvo, želja po uživanju, so odtujili najprej posredna, nato posamezne skupine in nato cele stavove domači zemlji in narodu, ki so jo obdelovali. Čim bolj pa so se ti odpadniki udajali židovskemu zapeljivcu, tem bolj so hoteli z vplivom in hruščem zakriti svojo notranjo odtujenost od narodne skupnosti. Pri tem pa so na vsa usta rabili znana gesla o narodu in domovini.

Tako je postal majhen del našega naroda zrel, da preko strankarske parlamentarne demokracije povsem pade v roke židovskemu svetovnemu sovražniku. Čim je to postalo vidno, je židovstvo zapustilo svoje tedaj skrito rovanje, je postalo odkrito nasilno in nas je po svojih poslušnih slovenskih zločincih in zapeljancih ščevalo proti naši širši domovini — Evropi. Ne da bi se tega zavedali, je bil slovenski narod gnán v upor, v vojno in končno v naišči samomor — samomor v boljševizmu.

Tu pa se je — hvala Bogu — židom in njihovim domačim pomagačem postavil po robu slovenski kmet. V svoji kot skla trdni zvestobi do rodne grude, v ljubezni do starih običajev in Boga je zagrabil za orožje in vzdržal kljub temu, da se je položil zdel obupen. Kakor tolikokrat v zgodovini je tudi sedaj kmet rešil našo čast in naš obstanek ter se ni dal ubiti v boljševizmu.

Čajev in Boga je zagrabil za orožje in vzdržal kljub temu, da se je položil zdel obupen. Kakor tolikokrat v zgodovini je tudi sedaj kmet rešil našo čast in naš obstanek ter se ni dal ubiti v boljševizmu.

Hrabremu kmetu in njegovim borečim se sinovom je prišla pomoč, pomoč najboljših vojakov na svetu in njihovega velikega Führerja. S tem pa je prišla tudi pomoč in podpora vsemu slovenskemu narodu. Tako smo bili priznani za člana družine evropskih narodov, naše domobranstvo je pa naši narodni skupnosti pokazalo pot do rešitve. In spet so nazvesteji sinovi našega naroda kmetije, ki so od leta 1941 dalje prestajali natežje in žrtvovanje največ, najprej — in preden je gospoda to storila — spoznali naš položaj, prišli k meni ter me prosili, da se v njihovem imenu zahvalim nemški vojski za pomoč in da velikemu Führerju Evrope javim, da so pripravljeni vzdržati v boju in delu proti komunizmu.

Tako so — brez politikov in diplomatov — naši pošteti in verni kmetje obrnili na naš mali slovenski narod pozornost za vso Evropo borečega se Führerja nemškega naroda in krmilarja evropske usode.

Bil sem zato v nedeljo, pri slovenski proslavi enajstletnice narodnosocialističnega prevzema oblasti, ponosen, ko sem pred zbrano nemško oklepno divizijo slišal skupinskega vodjo g. generala Rösenerja reči med drugim naslednje besede:

»V posebno veselje mi je, da se morem zahvaliti delavolnimu slovenskemu narodu. Vi, gospod general Rupnik, ste sporočili v svojem pismu z dne 22. decembra po pokrajinskem vodji izjavo lojalnosti več tisoč kranjskih kmetov vodji nemške države. Pooblaščen sem, da vam, gospod general, sporočim, da se je Führer nemške države vašega sporočila zelo razveselil in vam po pokrajinskem vodji sporoča svojo posebno zahvalo. Obenem vas prosi, da sporočite zastopstvu slovenskih kmetov njegovo zahvalo in priznanje.«

To so bile besede gosp. generala Rösenerja.

Srečen sem, da vam morem, moji marljivi rojaki, prečitati tudi nismo, ki mi ga je o tem pisal Vrhovni komisar Jadranskega Primorja, pokrajinski vodja in državni namestnik g. dr. Rainer:

»V svojem pismu z dne 22. dec. ste mi sporočili, da je zastopstvo dveh tisočev kranjskih kmetov izjavilo svojo lojalnost vodji nemške države in se zaobljubil k brezkompromisni borbi proti boljševizmu. Prosim te me, da to spontano izjavo dolenskega prebivalstva sporočim Führerju.

Vaše pismo sem predložil Führerju. Führer je bil pisma vesel in mi je naročil, da vam sporočim njegovo zahvalo. Prosi vas, da sporočite zastopstvu slovenskih kmetov njegovo zahvalo in njegovo priznanje.

Veseli me, da vam morem, spoštovani gospod prezident, sporočiti to za Kranjsko pomembno izjavo vodje. Pričakujem, da se bo prebivalstvo ljubljanskega mesta in pokrajine, vzpodbujeno po osebni zahvali in priznanju Führerja, v podvojeni meri postavilo v borbo proti boljševizmu in s tem doprineslo svoj prispevek k novi ureditvi Evrope.«

Tako se glasi pismo g. Vrhovnega komisarja.

Poročati vam pa imam o še enem dokazu naklonenosti, ki to izkazuje Führer Nemčije in Evrope vam kmečevalcem, kot največjemu in najvažnejšemu delu slovenskega naroda. Pravkar je namreč Vrhovni komisar kot prvo in najvažnejšo organizacijo za našim domobranstvom odobril organizacijo kmetijstva. Tei stanovski organizaciji bo kot zastopnik kmetovalcev pokrajine načeloval eden izmed vas. On kot pripadnik kmečkega stanu najboljše pozna vaše težave in potrebe in on bo kot namerodajnejši skrbel za obnovo in napredek našega, od komunističnih tolovajev uničenega poljedelstva. On bo najlaže vodil vsa dela na tem področju vam v prid. Tudi njegovi najbližji sodelavci v vodstvu — po številu trije — bodo kmetije. Temu vodstvu bodo dodeljeni še zastopnica kmečkih žena, zastopnik

Opremo v zaklonišču je treba sem in tja spraviti na zrak in sonce, da se presuši.

kmečke mladine in zastopnik poljedelskih delavcev.

Zastopstvo vašega stanu bo tako povsem v rokah kmetov samih. Sami že veste, da so storjeni mnogi ukrepi, da se naše uničeno poljedelstvo popravi in obnovi vidimo pa tudi, kako je naša pokrajina vsak dan bolj varna, da se boste mogli v najkrajšem času vrniti na svoje domove in pričeti z rednim delom. Prepričan sem da boste, moji ljubi kmetovalci, tudi sedaj, ko sta obnova in varnost že na polji, kot vedno storili vse, kar je v vaši moči, za lastno korist, za korist vsega slovenskega naroda, kakor tudi za novo, socialno in narodnostno urejeno Evropo.

Zborovalci so gospoda prezidenta med govorom večkrat prekinili in mu navdušeno ploskali. Potem se je gospod Škulj toplo zahvalil gospodu Rupniku za njegove besede:

Zahvala g. Škulja

Gospod prezident, Vaše besede so nam vile novega poguma. Zdi se nam, da na nam je ob najhujši stiski ponudila roko v rešitev čudovita moč. Ne morem vam reči drugega kakor hvala lepa, Bog plačal!

Gospod prezident, povedati ste nam, kako so bili na najvišjem mestu sprejeti izrazi lojalnosti in hvalečnosti trpečega slovenskega kmeta. Vodja velike Nemčije, ki kroji usodo velikim narodom tudi naš narod ni pozabil. Saj ima slovenski narod kot veliki evropski narod tudi svojo kulturo in svojo zgodovino. S pomočjo velike Nemčije, ki se je kot prvobitni z orožjem postavila v bran evropske kulture pred komunističnim barbarstvom, bo tudi nam omogočeno, da se dvignemo iz gorja, kamor nas je pahnil komunizem.

Odgovor Vodje na izraze naše lojalnosti nam daje poguma za veliko prošnjo. Gospod prezident, Vi uživate popolno zaupanje pri Vodji. Bodite tolažba te naše želje. Občudujemo Nemce v njihovem brezmejno požrtvovalnem boju za veličino in samostojnost domovine. Pa tudi v slovenskem sreču gori ista želja, da bi zgradili svojemu narodu lepšo bodočnost. Kužni dihi komunizma, ki je zavel preko naše zemlje, nima s slovenskim sremnim skupnega. To je le framasonsko židovska navlaka, ki se zdaj čisti z naše zemlje.

Zato prosimo, je med viharim odobravanjem delal govornik, naj veliki nemški Führer, najmočnejši mož v sodobni Evropi, izdejavuje in tudi uresniči želje slovenskega naroda po rešitvi narodnih in socialnih vprašani. (Vsa dvorana z velikim navdušenjem pozdravlja te besede.)

Gospod general! Na prvem mestu stojeci sin slovenskega naroda, vodite nas v to bodočnost! (Vihar navdušenja.)

Odgovor g. prezidenta

Dragi prijatelji! Bodite prepričani, da bom za vse to prošil. Svojo prošnjo bom oprl na izraze lojalnosti in hvalečnosti slovenskega kmeta, delavnega in razsodnega človeka, ki mu je moč goče popolnoma zaupati. Hvala vam za vašo vdanost!

Tedaj je zadonela po dvorani himna »Hei Slovenci!«

Vest o manifestaciji v frančiškanski dvorani je po vsej Ljubljani zbudila pozornost in navdušenje. Čedalje večje je namreč število ljubljancev, ki vedo, da je boji našega kmeta svet in pravičen, in ki čutijo, da bodo predvsem po njegovi zaslugi doživeli Slovenec kdaj vstajenje iz sedanjih težkih dni.

Se trije italijanski generali prijeti

Rim, 5. febr. Generala nekdanje italijanske armade Dalmazza in Squera in admiral Martinuccija je, kakor poroča rimski oddajnik, prišla republikanska policija. Izročila jih bo posebnemu sodišču za zaščito države.

Hrvatska in volk v ovčji koži

Zagreb, 4. febr. »Hrvatski narod« piše o sovjetski »izpremembi ustave: »Za hrvatski narod bi bilo popolnoma vseeno, ali bi ga pogoltnila velika Jugoslavija po Titovem vzoru ali pa »svobodna demokratska zveza sovjetskih republik«, ker bi v vsakem primeru izgubil svojo svobodo in neodvisnost. Zato je naše stališče jasno in nedvoumno. Glasji se: Z vsemi silami se je treba postaviti v bran proti slehernemu takšnemu poizkusu.«

Pohujševalci naroda

Te dni mineva pet mesecev naše nove ere. Sto petdeset najkritičnejših dni okupacije, morda celo vse naše zgodovine, je za nami. V tem času smo doživeli dve čudi: naš narod, ki je v domobranstvu našel samega sebe, je na videz že izgubljeno bitko za svoj obstoj tako rekoč v poslednjem trenutku odločil v svojo korist — to je bilo prvo čudo. In drugo: Dolenska, naša doslej najmirnejša, najskromnejša, nacionalno najmlajnejša pokrajina, je vzrasla v slovenski Piemont.

Zdaj, ko je, kakor vse kaže, najhujša doba borbe našega naroda za golo življenje prestana, bi utegnili biti čas misliti na to, kako bomo smrti rešenega bolnika še boleznii same ozdravili.

Komunizem je bolezen socialno ali moralno nezdravega naroda, kakor je recimo tuberkuloza bolezen sestradanega človeka. Da primer drži, so nam dokaz napredni, družabno in materialno zdravi narodi, ki se jih komunizem dobesedno ne prime (samo dva zgleđa med našimi malimi »kolegic«: Finska in Švica). Pri človekovi bolezni bi bilo nemogoče in tudi nesmiselno, trebati bacile posamič iz telesa; nevarno, do stikar celo usodno za organizem bi bilo izrezati cele dele telesa. Pаметen zdravnik ravna tako, da poišče koren bolezni in le-tega obdelava — najprej z zdravili, če to ne gre, šele z nožem.

Ker je komunizem bolezen, mora zanj veljati isti postopek.

Prva faza našega boja za biti ali ne biti po Badogliovi kapitulaciji je sestajala iz nešteti operacij vseh možganih okuženih mest na našem narodnem telesu; za načrtno zdravljenje takrat še ni bilo časa. Zdaj ko je bolnik za silo spet na nogah, ne zadošča več zasloni kirurškega zdravljenja; treba je njegovo telo smotno obravnavati, če nečemo, da ga čez toliko in toliko časa bacili na novo premagajo — takrat (ponovitev hude bolezni je smrtonosna!) brzčas za zmerom.

Kje tiči koren komunističnega zla pri Slovencih? V proletariatu? V mladini?

Riba pri glavi smrdi. Tudi naše narodno telo je skoraj od takrat, ko smo se začeli politično prebujati, že pri glavi smrdelo, to se pravi, nezdrav je bil tako imenovani cvet naroda, njegovo razumnost, njegova purgarija. In smrad, ki je želel od njih, se je po cesarsko okupacijo še posebno razlezel. Kaj pomaga, če zdaj od kraja iztrebimo ves komunizem iz trupa in iz udov, to se pravi, iz umskega in ročnega proletariata: dokler ne bomo zboljšali naše »boljšee družbe, po kateri se narod zgleduje ali pa pohujšuje, bo kal gnilobe poganjala zmerom na novo.

Naša purgarija pohujšuje narod socialno in pravno.

Komu je neznano, da so določbe o minimalnih plačah nameščenstva ostale marsikdo le na papirju in da dobiva prenekatere uslužbenec ljubljanskih advokatov, trgovcev, veletrgovcev, obrtnikov itd. komaj po 500 lir plače na mesec, t. j. toliko, da ne more z njo ne živeti ne umreti? Ali je čudno, da je tak človek posebno dovzeten za razkorovalno komunistično propagando, ki zvrca vso krivdo za te razmere na sedanjih družabni red? (Da ni bila ureditev plačilnih razmer v kočevskem sovjetskem »red« ni boljše, celo še slabša, nameščene morda ne ve; a tudi če bi vedel, bi verjel le napoli, ker je stvar predalet, da bi jo tako neposredno občutil kakor socialno krivico, ki jo trpi na lastnem telesu). Ali ne sledi nujno iz tega, da ljudje, ki tako mizerno plačujejo svoje nameščene, sami goje komunizem in da niso kot škodljivci naroda nič manjše obsojdi in kazni vredni kakor morilec in drugi najtežji zločinci?

Oblast ima dolžnost in ima moč, te socialne pijavke in škodljivce naroda izslediti in jih neusmiljeno kaznovati. Važno je pri tem eno: brezpozorno se morajo objaviti imena, globe in zaporne kazni, ne glede na to, kakšen družabni položaj zavzema kaznovanec. Ves narod bo ploskal, a komunistični bacil v našem srednjem sloju, proletariziranem brez lastne krivde, bo izgubil doberšen del hrane, ki ga je doslej redila.

Kdo ne pozna petičnika, cenjenega na več tucatov milijonov, ki je težko vzdihovaje odrinil za Zimsko pomoč malo več kakor tucat tisočakov, t. j. mnogo manj kakor desetino odstotka svojega premoženja? Državni uradniki, zasebni nameščenci, delavci in drugi mali ljudje so žrtvovali in še žrtvujejo po več odstotkov svojih bornih mesečnih prejemkov, milijonarji naj pa ostanejo pri piškavih ulomkih promilov? Tudi ta gospod — z nekaterimi sebe vrednimi tovariši — s svojim cinizmom soustvarja in zaliva komunizem in spada že zato kot škodljivec naroda pred ljudske sodišče, ki je skrajni čas, da se usta, novi zanj in za njegove vrstnike. Ali

ni mar tak človek, zastopnik brezdušnega kapitalizma v njegovi najbrutalnejši in najodurnejši obliki, bolj kazni vreden kakor sleherni zločinec, da celo bolj kakor komunistični morilec? Zakaj, perversni umori komunističnih »likvidatorjev«, opisani v časopisu, odvrčajo spodobne ljudi od komunizma, medtem ko mu cinizem našega velespoštovanega petičnika celo pridobiva novih pristavev.

Oblast ima dolžnost in moč, poznamati se za tega in podobne gospode. Živimo v izrednih razmerah, zato se tudi takšno početje presodi po izrednih kriterijih in se tudi sme in mora na izreden način kaznovati. Za primero: v Nemčiji bi takim petičnikom zasegli vse premoženje, njih same pa poslali na prisilno delo. V Sovjetski zvezi bi jih kratko in malo »likvidirali« (če ne bi bili partije, seveda). Kakor koli se oblast odloči, vsekakor bi imela izronjena in požgana dežela premnogo hudo hvalnežne porabe za njihove milijone, a delavce za popravilo škode, ki nam jo je prizadejal od purgarjev pitani boljševidni, nam tudi primanjkuje.

Ko se to zgodi, bo javnost navdušeno ploskala, narod bo pa v dobri meri ozdravljen komunizma.

Kdo ne ve, da imamo še danes predstojnike uradov, ki se ne čutijo dolžne, prispevati s svojim nastopom, da se pomnoži ugled naše vrhovne oblasti? Ki so se suženjsko klanjali cesarskim oblastnikom, pred domačo oblastjo bi pa hoteli oholo dvigati glavo? Ki nikdar ne ukrenemo proti potuhnenemu ali pa celo našopirjenemu narodnemu defetizmu v svojih uradih, nacionalnim in korektnim uradnikom pa pri slednji priloznosti mečejo polena pod noge? Ali ni tak predstojnik neizmerno bolj kriv kolosevizarstva naše družbe kakor po njem zgledujoči se podrejeni uradnik, ali pa nerazgledan proletarec in zapeljani dijak?

Oblast ima dolžnost in moč, poznamati se za takšne predstojnike. In ko jih bo naučila reda in discipline, bo s tolikšnim ponosom, kakor ga ni upravičeno imela še nobena slovenska oblast v vsej naši zgodovini, smela reči, da je zaslužna za domovino. Zakaj, takrat bo komunistični bacil v našem narodnem telesu dokončno obsojen na pogin.

Naša oblast je pod prezidentom generalom Rupnikom ustvarila v teh kratkih mesecih po 8. septembru mnogo več, kakor smo v normalnih časih čakali v več letih. Če ne bi bila ničesar drugega storila, kakor da nam je organizirala domobranstvo, našo vojsko, čudežno rojeno iz pogorišč, ki nam jih je zapustil savsko-komunistični konkubinat, bi si bil naš narod dolžan dosmrtno hvaležnost. Toda poleg domobranstva je bilo treba urediti še nič koliko drugih stvari, ki nam jih je cesarska urava pustila v premišljeno organiziranim neredu. Zato je razumljivo, da danes še ne more biti vse tako, kakor bi javnost v svoji neučakanosti želela. Če smo z gornjim člankom dali izraza njenim željam, nismo imeli namena, poudariti hkrati njeno neučakanost, ker predobro vemo, da vsaka stvar zahteva svoj čas. Pač pa smo z vsem premislekom in z vsem žrtvovanjem svoje časnikarske dolžnosti in odgovornosti hoteli javno pokazati na tista zla, ki so posebno nevarna, ker narod pohujšujejo.

Salus rei publicae suprema lex — blagor domovine nam je najvišji zakon. Isto načelo vodi, kakor kažejo vsa njegova dejanja, tudi našega prezidenta. Zato smo s polnim zaupanjem napisali pričujoči članek kot glasnik naroda, ki prav tako s polnim zaupanjem zre v najvišjega zastopnika naše oblasti.

K. B.

ZDRAVNIŠKA IZPRICEVALA za propustnice

Uradu za propustnice pri Mestnem Povelstvu so ljudje predložili toliko zdravniških potrdil, ki so jih izdali zdravniki Ljubljane in okolice, da v pocednih primerih ni bilo mogoče ločno ugotoviti ali je potrdilo utemeljeno ali ne. Te zdravniške izjave priporočajo v največ primerih spremembo zdraka, da bi se doletnikom omogočil odhod iz Ljubljane. Mestno povelstvo odreja zato naslednje:

V bodoče se bodo unoševale za izdajanje propustnic samo izjave spodaj navedenih zdravnikov, če sicer proti prošnji ne bo drugih pomislekov. To je edina možnost, ker bi sicer Mestno Povelstvo ne moglo preveriti in nadzorati izdanih izjav. Urad za propustnice pri Mestnem Povelstvu obznanjuje, da mora opozoriti, da bodo v bodoče za pridobitev propustnice priznane samo izjave določenih zdravnikov.

Ti zdravilci so:

1. Dr. Bassin Rainer, očešne bolezni;
2. Dr. Blumauer Robert, kirurg;
3. Dr. Vladimir Guzeli, kirurg;
4. Dr. Brandstätter Franc, internist;
5. Dr. Šporn Vilko, internist;
6. Dr. Staudacher Jožef, za otroške bolezni;
7. Dr. Pogačnik Jožef, za bolezni grla, nosu in ušes;
8. Dr. Pompe Ivan, za bolezni grla, nosu in ušes;
9. Dr. Rakovec St., urolog;
10. Dr. Jenko L., praktični zdravnik;
11. Dr. Zalar L., praktični zdravnik;
12. Dr. Kust Alojz, röntgenolog;
13. Dr. Mersl Valentin, za nalezljive bolezni;
14. Dr. Jakša Jožef, dermatolog;
15. Dr. Pehani Hubert, porodništvo;
16. Dr. Oblak Ivan, zobozdravnik;
17. Dr. Brenčič Alojz, zobozdravnik;
18. Dr. Bassin Leon, zobozdravnik;
19. Dr. Debevec Franc, zdravnik bolniškega blagaine;
20. Dr. Grauar Stanislav, zdravnik bolniške blagaine;
21. Dr. Srot Ivan, šef-zdravnik trg. bol. podporne blagaine.

Vsako zaklonišče mora imeti zaslini izhod, ki naj bo čim bolj oddaljen od vhoda.

Komunistični satanizem na Primorskem

Poglavje o politični naivnosti ljudstva, ki je tako dolgo veljalo za sol slovenstva

Medtem ko se kaže zločinsko delovanje komunizma proti slovenskemu narodu v Ljubljanski pokrajini v prvi vrsti v moritvi ljudi in uničevanju njihovega imetja, se nam prikazuje na bivšem Primorskem v bistveno drugačni, vendar nič manj zločinski svetli. Umori in požigi so tam še omejeni, seveda samo iz taktičnih razlogov, ker naj bi se grozote, ki duše nas, tam razdivjale šele pozneje (kakor nas ne dolenjska šola). Zato pa je tam bolj intenzivno komunistično prizadevanje, da zastrupijo samo dušo primorskega človeka in mu ubijejo najprej tisto, kar je dolgih 25 let hranil v sebi najbolj neomadeževano: narodno zavest in ljubezen do slovenske skupnosti.

Človek ne bi pričakoval, da se jim bo to posrečilo, toda iz raznih prežalostnih pojavov moramo žal sklepati, da komunistično zločinsko seme vendar kali in poganja mladike, nad katerimi stojimo osupli in zgroženi. Opazovati moramo namreč pojave, ki dokazujejo, da je komunistom uspelo tako steroizirati primorsko slovensko ljudstvo, da skuša zdaj samo na vse načine znova zgraditi neprehodljiv zid med Primorjem in Ljubljansko pokrajino, katerega se nemške čete po svojem prihodu podrele. Komunistična agitacija proti »tujcem« iz Ljubljane, med katere ne štejejo samo ljudi iz Ljubljanske pokrajine, marveč tudi v tej pokrajini živče Primorci, je ponekod ustvarila vzdruje, v katerem so mogoči celo primeri, kakršni se je dogodil nedavno slovenskemu trgovcu, ki je v nekem slovenskem primorskem mestu zamljal iskal prenočišča, ker so ga povsod zavrnil, češ da »tujcev ne sprejemajo«. Tega mu pa niso rekli morda v privatnih hišah, ampak v hotelih in gostilnah, ki so last primorskih Slovencev in polni sumljivih dvoživkarskih Italijanov.

Komunistom se je namreč posrečilo prepričati velik del ljudi, da žive v Ljubljani in njeni pokrajini sami »izdajalci« in da je vsakdo, kdor koli pride od tod na Primorsko, že kot tak nujno sumljiv »izdajalskih namenov«. Zato s temi »sumljivimi« ljudmi tudi ni dovoljeno govoriti več kakor najnujnejše, še strože je prepovedano brati slovenske liste, in v tej pravovernosti se odlikuje predvsem — inteligenca! Boljše je nič vedeti o tem, kaj se na svetu dogaja, ali pa brati drugojezične liste, kakor tvegati nevarnost zastrupitve s »izdajalsko kranjsko miselnostjo«. Kajti »Kranjci« sploh ni človek in pred njim je treba mejo neprodušno zapreti, ne samo za zdaj, ampak tudi za vso bodočnost.

Propadanje tolovaistva

Komunisti ubijajo lastne terence

Iz Bele krajine prihajajo poročila, ki nazorno ilustrirajo razkroj med tolovaškimi tolpami in njihovimi pristaji. Po zlomu badoglijske vojske so komunisti v Semiču in ostali Beli Krajini postavili na vodilna mesta štiri domačine, že prej vnete pristave OF, same preizkušene in zanesljive terence. Kmalu so pa tolovaji vse štiri ustrelili in postavili na njihova mesta same tujce, ker se nanie — domačine — niso več zanesli.

Po Beli Krajini so komunisti nekaj časa ropali gomo po protikomunističnih ali »mlačnih« hišah, danes pa ne delajo več nobenih izjem in plenijo tudi pri simpatizerjih OF in celo pri voditeljih samih. Tako so oropali Mihelčeve iz Vavpce vasi pri Semiču, čeprav je tam doma eden izmed belokranjskih voditeljev OF. Če pristije, še priložno mobilizacijo, ki se po tistih krajih še nadaljuje, bomo razumeli, v kakšni stiski je tamošnje ljudstvo.

Razkroj tolovaških tolp

Po poročilih, ki prihajajo v Ljubljano z Dolenjskega in Notranjskega, je mogoče presoditi, kako obupen postaja položaj tolovaških tolp in kako napreduje razkroj med njimi. Razen duševne stiske, ki tare prisilne mobilizirane, trpe vsi tolovaji predvsem zaradi pomanjkanja obleke in hrane. Doslej so življenjske potrebščine tolovaji »rekvirirali« po hribovskih naseljih, kajpak sprva predvsem pri protikomunističnih družinah, toda poslej je stiska tako velika, da morajo oddajati hrano in obleko vsi, tudi dozdajni ali resnični simpatizerji tolp. Tolovaji plenijo zdaj kar križem, kar je dokaz, da so silno sestradani in da nameravajo kmalu zbežati iz teh krajev. Poleg so jeli pleniti tudi že po bolj obliudnenih naseljih, ki so jim dozdaj priznani.

Dokaz za razkroj tolp je pa tudi naraščajoče število ubežnikov. Kljub grožnjam in smrtni kazni, kljub maščevanju nad ubežniško družino se število ubežnikov venomer množi. Prisilni mobiliziranci, pa tudi mnogi takšni, ki so šli prostovoljno v hosto, se pogosto sami predajajo nemškimi in domobranskim posadkam ali se pa zatekajo globoko v gozdove in se skrivajo pred tolovaji, dokler ne pride rešitev.

Ti ubežniki so raztrgani, sestradani in po navadi tudi bolni, saj nimajo več odpornosti, da bi se ubranili boleznim, ki prav tako redče tolovaške vrste in povečujejo splošni razkroj med njimi.

Nasprotno pa sta človeka dvoživkarski Italijan (t. j. badogliovec, ki se dela fašista) in badogliovski komunist. Ta dva smeta svobodno hoditi po slovenski primorski zemlji in se tega tudi v obilni meri poslužujeta. Badogliovski komunisti, posebno iz Trsta, so se tudi po gozdovih tako razmnožili, da jih je že povsod več kakor slovenskih in je ponekod razmerje 4 proti 1. Razen tega jih z vso radodarnostjo podpirajo kapitalistični dvoživkarji z vsem potrebnim, vajbolj pa z velikimi vsotami lir, ki prihajajo iz trgovskih, bančnih, tovarniških in drugih tržaških blagajn še vse bolj, kakor so prihajale nekoč iz podobnih ljubljanskih slovenski ofarij.

Nikjer pa ni nikogar, ki bi samo pomislil na to, zakaj se badogliovski komunisti v tako velikem številu vrtajo v slovenske gozdove in zakaj jih tako silno podpirajo in finansirajo vsi njihovi rojaki, od pristavev Marxa in Lenina pa do oboževalcev Badoglija in cesarja Viktorja Emanuela. Vendar je razsodnemu in mislečemu človeku jasno ko beli dan, da se za vsem tem ne skrivajo prav nič drugačni cilji, kakor so se skrivali za sodelovanjem badogliovcev s slovenskimi komunisti pred 8. septembrom 1943. Ti cilji so zelo preprosti: razkrojiti in do konca oslabilo slovensko ljudstvo, da bo postalo nesposobno še kdaj odločati o svoji usodi in da bo potem moralo voljno sprejeti usodo, ki so mu jo oni namenili.

Kakšno usodo so badogliovski komunisti namenili primorskim Slovence, se vidi dovolj jasno iz njihovih lastnih objav o katerih smo pred kratkim pisali v našem listu. Slovensko primorsko ljudstvo naj bi postalo gnoj za bodočo rast italijanskega komunizma v Trstu in na vsem Primorju. Tu so se na badogliovski komunisti znašli na isti poti z onimi dvoživkarskimi Italijani, ki se navdušujejo za Viktorja Emanuela. Tisto, kar zasledujejo eni ko drugi, je do cela isto: nadaljnja nadvlada nad slovenskim ljudstvom. In da se to revno in naivno slovensko ljudstvo ne bi zavedelo strašne resnice, v katero se pogreza, ga je treba na vse načine prepričati, da so v Ljubljani in njeni pokrajini doma »izdajalci«, pred katerimi se je treba zavarovati s kitajskim zidom nezaupanja in celo prezira in sovraštva.

Ta politika je tako peklenska, da bi človek mislil, da morata biti proti njej tudi OF in KPS, toda kje neki! Cilji badogliovskih in slovenskih ter vseh vestoljnih komunistov so vendar eni in isti: mednarodni komunistični araj. Mar je osvobodjevalcem Slovencev v OF, kaj bo s slovenskimi Primorci in sploh s Slovenci! Pripa-

20.000 tolovajev padlo v januarju

Zagreb, 2. febr. Hrvatska poročevalska agencija javlja, da znašajo izgube komunističnih tolp v januarju več ko 20.000 mrtvih, ranjenih in ujetih. Poleg tega se je na osnovi zakona o pomilostitvi predalo hrvatskim oblastem več ko tisoč članov uporniških tolp.

Na Goriškem bi radi domobranci

Z Goriškega poročajo, da so se zadnji čas razmere temeljito izpremenile. Ljudem se odpirajo oči. Spoznavajo, da pri komunistih ne gre za narodno stvar, temveč samo za oblast in mednarodno komunistično akcijo. Posebno se je zastudilo ljudem, da tolovaji sodelujejo s Savojskimi izdajalci, ki imajo ponekod še vse večjo besedo kakor naši ljudje.

Vsa poročila z Goriškega so si enaka v tem, da je velika večina domačinov odločno proti komunizmu; vendar je res, da si ljudje zaradi terorja ponekod ne upajo z barvo na dan. Prav zato si pa silno žele, da bi vsaj v večje kraje prišle domobranske posadke in obračunale s komunistično strahovlodo.

Angleško orožje za komuniste — bumerang na Angleže

Bruselj, 1. febr. Novi francoski propagandni minister je izjavil po poročilu pariškega dopisnika bruselskega lista »L'Avenir«, da je upanje Angličanov, da bodo s svojim izkreevalnim poskusom istočasno začeli upor v Franciji, nepravilno, ker je zgodnji čas že minul. Na vprašanje, ali hoče minister s tem reči, da je teroristična nevarnost trenutno manjša, je minister odgovoril:

Terorizem je dosegel svoj višek in zdaj že upada. Angležji teroristom dejansko ne pošiljajo več nikakega orožja. Nedavno smo prestregli kile SOS teroristov, ki so prosili Angleže, naj jim pošljejo orožja in živil. »Sredi poti, na katero ste nas sami spravili, nas puščate na cedilu,« pravi poročilo.

Na vprašanje, čemu pripisuje minister to angleško ravnanje, je odgovoril: Mislim, da Angležji terorističnim

Ne samo človečanski čut usmiljenja, temveč zavest skupnosti naj vas opomni, da darujete za svoje bližnje v stiski in prispevate za Zimsko pomoč!

dejo lahko tudi pod oblast črnih Abesincev, samo da bodo pravoverni komunisti in Stalini novi hlapci. Zato je za osvobodjevalno OF čisto v redu, da se prepričajo na Primorskem slovenske šole, da se ne dovoli slovensko uradovanje; kajti le iz nacionalno nezavednih in zaslužjenih se množi kader boljše vizma.

Sicer nam pa prav to stališče OF daje slutiti, da imajo tržaški komunisti prav, ko trdijo, da je med njimi in OF že davno sklenjen sporazum, po katerem bo v »bodoči komunistični ureditvi« Primorska pripadala drugim in ne kakšni slovenski »republiki«. Saj bi v tem primeru imeli ti italijanski komunisti pred komunističnim svetom kaj lahko stališče, če bi hoteli dokazati pravilnost svojega stališča. Treba bi jim bilo samo reči: »Tovariši, Nemci so dali primorskim Slovence na razpolago, da si uredijo svoje šole, da si uvedejo svoje slovensko uradovanje in zažive sploh kot Slovenci, toda pogledajte, oni sami so to odklonili, oni sami tega nočejo. Ostati hočejo še nadalje v prejšnjem položaju.«

Kdo bi mogel po vsem tem še trditi, da to ni resnica? Kdo bi mogel dokazati, da italijanski komunisti in badogliovski Viktorja Emanuela nimajo prav? Dejstvo je in bo ostalo, da Primorci sami slovenske šole res odklanjajo, da Primorci sami slovensko uradovanje res preprečujejo in da mejo med primorskimi in ostalimi Slovenci Primorci sami navno ustvarjajo in še postružujejo. V nekem kraškem kraju so se nekateri zaslepljeni celo javno pohvalili, češ: »Pa se nam je le posrečilo preprečiti nadaljnje delovanje slovenske šole in onemogočiti kranjsko nevarnost.«

Zdaj naj pa razsodni ljudje sami presodijo, ali je komunistično delovanje na Primorskem manj zločinsko od delovanja v Ljubljanski pokrajini. Človek bi dejal, da je zločin zastrupljanja slovenskega ljudstva na Primorskem v samih temeljih še groznejši kakor moritev teles in požiganje domov. Toda višek vsega je to, da je prišel ves komunizem v sedanji obliki na Primorsko prav iz »izdajalske kranjske« in da so vsi vrhovni voditelji »črnih« banditov in njihovih terenske akcije (v kolikor ne spadajo med rdeče ali cesarske badogliovce) — kranjski komunisti.

Kaj naj k temu še dodamo? Ko gar hočejo bogovi pogubiti, ga s slepoto udarijo.

D. M.

tolpam nič več ne zaupa in da se boje, da bi se orožje, ki so jim ga dobavili, lahko nekega dne obrnilo proti njim samim.

Z naredbo šefa Pokrajinske uprave dne 26. I. 1944. preide mestni analitiški urad v sestavi uprave policije v Ljubljani. Omenjeni urad ima svoje prostore na upravi policije v dvoizšni zgradbi.

Združenie trafikantov obvešča svoje člane, da morajo odrezke tobačnih nakaznic lepiti ločeno po mesecih. Skupaj morajo nalepiti odrezke za mesec januar, skupaj odrezke za februar itd. Nalepljenih pol z januar-skimi odrezki nikakor ne smejo izpolnjevati s februarskimi.

Lastniki dodatnih bolniških nakaznic, ki so Mestnemu preskrbovalnemu uradu že oddali glave januarskih bolniških nakaznic, lahko kupijo do 15. februarja t. l. 2 kili jabolk.

Prispevek za »Zimsko pomoč«, ki ga je hišnim posestnikom odmeril šef Pokrajinske uprave, lastniki hiš ne smejo prevajati na svoje naiemnike. Če jim glede tega ni kaj jasno, naj pridejo k društvu hišnih posestnikov, kjer bodo dobili potrebno pojasnjo. Najemniki na morajo plačati za »Zimsko pomoč« 2%ni prispevek v primeru, da imajo več sob, kakor jih glede na člane družine potrebuje. Najemniki, ki si niso na jasnem, ali morajo ta prispevek plačati ali ne, naj pridejo k društvu stanovanjskih najemnikov v Wolfovo ulico 10, pa bodo dobili vsa pojasnila.

Pokrajinska uprava sporoča, da mora biti od 8. februarja t. l. dalje Ljubljana zatembljena od 18. do 6. ure.

Sindikati trgovcev s kurivom javlja, da v tem tednu trgovci s kurivom ne bodo dobili premoaga. Potrošniki, ki naj zato trgovcev ne nadlegujejo z naročili.

Ljubljanska šolska mladina bo še ta teden nabirala stare kovine in obiskala se tiste hiše, pri katerih se doslej še ni oglasila. Tisti, ki se niso ničesar darovali, naj to store zdaj.

Na odrezke št. 8, 9, 10, 11 in 12 živilske nakaznice za nakup krompirja bodo delili trgovci ves mesec februar 1 kg zraha.

Obvestilo Slovenskega Rdečega križa

Slovenski Rdeči križ v Ljubljani je prejel od pristojnih oblasti obvestilo, da morejo svoji onih bivših internirancev in konfinirancev, ki so bili iz italijanskih taborišč poslani na delo v Nemčijo, prositi, da se jim dovoli povratek v domovino, vendar morajo svoji navesti natančni naslov bivšega interniranca in konfiniranca ter izkazati, da mu je v Ljubljanski pokrajini zagotovljena zaposlitev. Podrobnejša pojasnila dobe zainteresirani pri poizvednem oddelku SRK. Marijin trg 5.

Važno za uvoznike

Za vse vrste blaga, ki ga uvažajo trgovci, gostilničarji itd. na kateri koli način v Ljubljansko pokrajino, se mora, preden pride blago v promet, prositi za odobritev prodajnih cen pri Šefu pokrajinske uprave, oddelku VIII. Vsaka kršitev tega predpisa se bo nastrože kaznovala, blago pa zaplenilo.

Izdelovanje igrač

Izjemno od določb naredbe št. 193 o prepovedi izdelovanja in prodaje igrač z dne 26. oktobra 1942, št. 1. 361/86, dovoljujem do nadaljnjega odredbe izdelovanje igrač, vendar izključno iz neracioniranih snovi, pridobljenih na domačem trgu in pod pogojem, da se v obrtnih obratih za tako izdelovanje ne natema nove delovne moči.

Takšne igrače se smejo prosto prodajati.

Iz pisarne Šefa pokrajinske uprave, oddelka za trgovino, obrt in industrijo.

Železniški promet Ljubljana—Čušperk

Dne 3. februarja 1944 se je otvoril potniški promet na progi Ljubljana—Grosuplje—Čušperk po naslednjem voznem redu:

Ljubljana	odhod	7.50	12.31
Grosuplje	prihod	8.23	13.07
Grosuplje	odhod	8.30	13.18
Čušperk	prihod	8.50	13.40
Čušperk	odhod	9.00	14.13
Grosuplje	prihod	9.20	14.33
Grosuplje	odhod	9.23	14.40
Ljubljana	prihod	9.54	15.12

Večerna vlaka, odhod iz Ljubljane ob 18., prihod v Grosuplje ob 18.38 ter odhod iz Grosuplje ob 18.52, prihod v Ljubljano ob 19.25, vozila, ki nadalje samo na progi Ljubljana—Grosuplje.

Nadalje izostaneta od islega dne do sedanja vlaka z odhodom iz Grosuplje ob 8.40 in in 13.16 ter prihodom v Ljubljano ob 9.12 in 13.47.

Vrhove mačice so prve znanilke nove porajajočega se življenja spomladi. Ob letošnem izredno ugodnem in toplem vremenu so začele brsteti že v januarju in kazati svoji sivi kožušček.

Ljudje se jih vesele, rečejo vršičke in jih nosijo domov. Nekateri pa jih narežejo cele butare, nosijo na trg in tam prodajajo. Ne zavedajo se, da delajo s tem veliko škodo čebelar, ki naberejo na teh mačicah spomladaj največ obnožine ali evetnega prahu. Obnožina je važen del hrane, ki jo pripravljajo čebele za zalego (zerke). Brez nje bi se čebelje družine slah ne morale razvijati. Obnožina je za mlade čebele (vršičke) to, kar za naše otroke kruh. Zaradi velike koristi so vrhove mačice v vseh kulturnih državah pod zaščito. Tudi pri nas je Visoki komisariat opozoril okrajna glavarstva na § 156 godznega zakona, po katerem je prepovedano trganje vršičkov in mačic vrhovja. Kdor želi na svojem vrtu zasadi vrhove grmiček, kjer si bo lahko vsako pomlad narezal večice in jih postavil v vazo na mizi kot prve znanilke pomladi, ta dobi brezplačno notaknena ali sadiko pri Čebelarstvu društvo na Bleiweisovi (Tvrševi) cesti 21.

Zikin laboratorij izdeluje Foslatno moko za otroke. Po preizkusih v Dečjem domu je ta moka izvrstnega okusa, lahke prebavljivosti in visoke hranilne vrednosti. Prenasajo jo še prav mali dojenčki od 2. meseca dalje. Ker vsebuje mnogo kalcija in fosfora, ki imata dober učinek na razvoj okostia in zobovja, se Foslatna moka lahko s pridom uporablja tudi pri umetno hranjenih in rahlih dojenčkih.

Torbičke ročavice: čestite tidi barvajte s spektakularno barvo ki usnuje ne škoduje. Elaks Napoleonov trg

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: G. Skrlje Feliks, inženir in, gđ. Slavica Peterlinova.

Čestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Uršula Brecljnikova; Antonija Jarčeva; Ludvik Puntuh; Valentin Šmon; Ivan Wiedersheim; Franci Pogačar; Luka Suhadolnik; Alojz Šimonov; Franc Rofina; Ana Salmičeva; Jože Uhan; Rafael Batistč; Rajko Mlejnik; Andrej Kulš, profesor mestne ženske realne gimnazije; Fran Majcen, tajnik mestne hranilnice.

Naše sožalje!

FILATELISTI!

Sodno zaprišeženi izvedenec signira znanke za Ljubljansko pokrajino in druge, izdaja potrdila o njih pristnosti, ocenjuje zbirke in znanke ter daje strokovne nasvete iz filatelije. Filatelija Modrijan, Miklošičeva c. 31.

Prima lula vreče na prodaj

PETRONAFTA

Ciril Metodova 35a (pri Tvrševi)

POZORI »DAME« POZORI

Modni salon Vam izdela, prenavlja plašče, kostume, obleke. Izdeluje tudi kroje po meri iz največjih žurnalov. Se priporoča, Modni salon — Genica — Zaloška cesta 1811.

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE

KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

Listek „Družinskega tednika“

Živali v ujetništvu

Če vprašamo človeka, katere divje zveri v ujetništvu se mu zde najnevarnejše, bo prav gotovo odgovoril, da lev in tiger, in najbrže še prstavi, da so po njegovem mnenju samice nevarnejše od samcev. Vendar moramo takoj poudariti, da je takšno mnenje hudo zmotno.

Nikoli ne smemo pozabiti, da so živali po temperamentu prav tako različne kakor mi ljudje in da so lahko na videz mirne in ravnodušne, celo lene, pa vseeno lepega dne nepričakovano pobesne. V tem pogledu so samci nevarnejši od samic. Pogosto je samec več mesecev miren in pokoren, na lepem pa podivja in napade svojega krotitelja. Če pa žival že dolgo poznamo in dobro opazujemo, utegnemo takšne napade videti vnaprej in se umakniti, dokler se žival spet ne pomiri.

Po mojem je najnevarnejša divja žival v ujetništvu vsakako medved, in sicer severni medved. Severni medved je po živalskih virtutih prizadenejo paznikom in strežnikom več nesreč kakor katere koli druga zver. Ne samo, da je polarni medved izredno močan in neverjetno spreten, še markantno drugo nevarno lastnost ima. Ne da se ustraševati z grožnjami ali bolečinami kakor divje matke in napade tudi stoječega človeka, medtem ko lev ali tiger napadeta človeka šele, če se skloni, spolkne, klekne ali pade.

Zelo nevarne in nezanesljive so tudi hijene. Te živali posebnost nekaterih ljudi ne marajo in jih brez vzroka napadejo. Neka hijena je v živalskem vrtu napadla paznika, prav ko ji je prinesel hrano v kletko, tako da se je komaj umaknil. Ta paznik se ji nikoli ni smel približati, sicer bi ga bila prav gotovo spet napadla. Narobe je bila pa žival do nekake drugega paznika čisto krotka in prijazna.

Živalstvo, ki preživi večino svojega življenja med divjimi živalmi, bo aedvomno občudoval moč velikih opic in se jih hkrati bal. Vse so zelo nezanesljive in imajo dovolj močne zobe in šape, da ukroto še tako silnega človeka. Le oglejte si kakšno gorilo v živalskem vrtu in takoj bomo razumeli, da takšna zver, če se razjezi, lahko človeka raztrga na drobne kose.

Najbolj nenavadno je pa, da divje živali, ki jih na splošno imamo za krotke in plašne, v ujetništvu pogosto pobe in v postojane hudo nevarne. Med takšnimi nevarnimi na videz plašnimi živalmi so antilope. Na videz krotka gnu je kdaj pa kdaj prav tako pripravljena človeka ubiti kakor razarjena levinja. Manj nevarno je včasih stopiti v levjo kletko kakor pa v kletko nekaterih večjih živali iz družine antilop.

Veljodni niso samo čemerne, temveč tudi hudo nevarne živali, ki ategnejo na lepem postati nevarne. Veljodni samec Bill v nekem živalskem vrtu je bil sicer mirna in krotka žival, vendar je imel eno veliko napako: ni maral novih strežnikov. Brž

ko je stopil v njegovo ogrado nov strežnik, je Bill planil nanj, ga podrl na tla in ga skušal zadušiti, tako da mu je legel na prsi. Vsak paznik je po navadi prestrašeno klical na pomoč, dokler ga niso slišali njegovi tovariši in ga rešili iz nevarnega položaja. Bila so po navadi nato vsakokrat pošteno premlatili, in res se je za nekaj časa poboljšal. Vendar ob novem pazniku ni pozabil ponoviti svoje grdobije.

Sloni utegnejo biti zelo nevarni. Slonje samice so pogumne, vendar znajo biti nevarne, posebno zato, ker že z nekaj črbi človeka zmeljejo, da ne ostane na njem niti koščica cela.

Med živalmi, ki so na videz krotke v ujetništvu, v resnici pa najnevarnejše, ne smemo pozabiti omeniti ukročenega jelena. V nekem živalskem vrtu so imeli ukročenega jelena,

ki je bil prva leta sicer muhast, vendar nenevaren. Kmalu se pa ni več zadovoljil z muhavostjo. Lepega dne je napadel svojega paznika, nekdanjega mornarja, zelo krepkega in močnega človeka. Ta je bil pa toliko priseben, da je ujel žival za roge in jo držal zanje tako dolgo, dokler ga niso tovariši rešili. Odtlej si nihče več ni upal v jelenovo ogrado. Hrano so mu pošiljali s konjem in vozom. Nekaj časa je bilo vse v redu. Na lepem je pa jelen podivjal, napadel konja in ga precej nevarno oklal. Vendar to še ni bil konec njegovih grdobij. Neko noč je predrl ogrado in napadel dva velbloda v sosednji ogradi. Ena žival je ranjena zbežala, drugo je pobodel do smrti. Ker se ni poboljšal, so ga morali naposled ustreliti.

(Po berlinski Auslesi)

* Izkusnjava

Gospod Werister ves večer ni bil še niti enkrat zaplesal. Sedel je udobno zleknen v naslanjaču in opazoval plesoče dvojice. Na njegovem obrazu se je zrcalilo razburjenje. Zda se je obrnil h gosli, ki so sedeli za sosednjo mizo, in dejal:

»Oprostite! Tujec sem tu. Dovolite, da se vam predstavim. Moje ime je Werister.«

Zakonec Gilson sta se nasmešnila. Werister je pa nadaljeval:

»Ali mi verjamete, da more razpoloženje ene same ženske tako rekoč magnetiski vplivati na vso družbo?« To rekel je z roko opisal velik lok in naposled pokazal na obraz neke plesoče dame.

»Poglejte jo! Njena obleka je kakor petunjin cvet, spodaj se preliva iz temnordečih barv v vijoličasto, zgoraj pa prehaja v rožnato. Samo poglejte ta ritem barv! Zda prihaja bliže. Na njenem obrazu se zrcali pričakovanje nečesa velikega. Nikdar ne bi bil mislil, da se more na človeškem obrazu združiti toliko živahnosti in ljubeznjivosti. Če bi se le mogel z njo seznaniti!«

Gospa Gilsonova se je morala nasmešiti. Mož je utegnil biti pedesetletnik, a je sanjal ko mladenič.

»Dama se piše Claudia Ellis,« je rekla. »Njenega moža Miliona Ellisa danes še nisem videla. Morda vas moj mož lahko seznanji z njo?«

Deset minut pozneje je Claudia Ellisova de plesala z Weristerom valček. »Vaš plesalec vas sploh ne izpusti iz rok,« ji je med plesom rekel Werister. »A zda ne smete več plesati! Preveč razburjeni ste! Prepričani sem pa da bi vas kratek razgovor z menoj popolnoma pomiril. Krčipote, na katerem stojite, me na noč zanima.«

Claudia je vztrepetala. »Kako morete to vedeti?« je presenečeno vprašala.

»Vaše razburjenje jasno priča, da stojite pred neko veliko odločitvijo,« ji je rekel. »Prosim, razkrijte mi svojo dušo. V pisalni sobi bova našla miren kot, kjer se boste lahko izpovalili.«

kako vi delate, da vas imajo vsi tako radi. Stori la bom vse, kar mi boste svetovali. Kar srce mi je jelo hitreje utripati, ko ste prejle rekli, da ga bom spet videla. Ali mislite... ali verjamete, da bo med nama še kdaj tako, kakor je bilo nekoč?«

»Ljuba Jeanna,« je rekla gospodična Marion, »poslušajte me. Da, mislim, da se z Louisom utegneta spet zblizati, toda to morate poskrbeti vi! In povem vam, otrok moj, da to ne bo lahko. In tudi hitro ne bo šlo. Nobene čarodejne krilatice ni, ki bi jo izrekli in z njo na mah obudili mrtvo ljubezen. Dve lastnosti morate imeti za to: potrpljenje in pogum. In prvo je težje kakor drugo. Čakati morate, Jeanna, in to je najhuje. Ne smete mu spet telefonirati, in če vam bo še tako težko pri sreč, ne storite tega. Moški ne morejo občudovati dekleta — zda jo prišla trda beseda — ki teka za njimi. Vrniti se morate k svojim prijateljem in se na videz zadovoljiti z njimi. Ne smete sedeti doma in prositi Boga, naj bi vendar že zazvonil telefon — ne, ljuba moja. Zahajajte v družbo in skušajte biti veseli, pa bo tudi veselje spet prišlo k vam. Ne bojte se, da vas bodo prijateljice izpraševale, ali vas pa čudno gledale, saj ne bodo imele vzroka. In v resnici ljudje ne izprašujejo tako strašnih stvari, Jeanna, samo vaš užaljeni ponos jih že vnaprej obsodi za strašno.«

»In ko boste spet srečali Louisa, mora biti vse, prav vse drugače. Ne kaj med nama ni bilo v redu, čeprav on trdi, da vi niste krivi in da se ni nič zgodilo. Pokazali ste mu, koliko vam je do njega, Jeanna, pokazali ste mu, kako zelo je važen za vas. Moški tega ne marajo. Človek bi mislil, da jim bo to všeč, vendar ni tako. Jeanna, biti morate lahkotni in mirni, zakaj mir je želja vseh moških. Govorite z Louisom veselo in vedro in mu nikoli ne omenite, koliko žalosti vam je prizadejal. Nikoli nobenih očitkov, nikoli, prav nikoli, prizorov. Nič moškega bolj ne vzne-

miri, kakor če vidi, kako ženska, ki jo ljubi, izgubi svoje dostojanstvo. Premagati morate svoj strah, otrok moj. Ženska, ki se boji za svojo ljubezen, nikoli ne zna prav ravnanj. Spriznajste se z mislijo, da so dnevi, ko je moški rad sam. Ne vprašujte ga, kje je bil in zakaj ga ni bilo. Moški tega ne vzdrži. Ne prerokujte svojemu ljubemu nesreče in ločitve. Ne bo vam ušel, če ne bo opazil, da ga držite. Ljubezen je kakor živo srebro v roki, Jeanna. Če nam leži na dlani, je mirno, brž pa ko stisnemo roko, nam zbeži. Zato bodite zmerom predvsem mirni. Bodite takšni, da bo prijetno biti v vaši družbi.«

»Nikoli mu ne napravite občutka krivde, tudi če je res kriv. Če vam ne telefonira, čeprav je obljubil, če pride neprevidno na sestanek — molčite. Naj ima občutek, da je vse dobro med vama. Bodite ljubeznivi in vedri, in bodite, predvsem zmerom mirni.«

»In zaupajte mu, Jeanna. Ne žali vas nalašč. In tudi nikoli tega ne bi storil, če ga vi ne bi razjezili in izigrali. Zaupajte tudi vame, Jeanna. Ne bodite omahljivi! Nočem vam še žaliti, otrok moj, toda vseeno je prijetna zavest, da ni on sam na svetu. Ta misel naj vas kdaj pa kdaj osveži. Nikakor pa on ne sme vedeti, da se vaš svet okrog njega vrti. Nikoli ne sme več tega uganiti.«

»Dolga pot je to, Jeanna, in težka, in pri vsakem koraku boste morali paziti. Vendar je to pri moškem edina pot do ljubezni.«

»Razumem, gospodična Marion.« Deklica ni niti za trenutek odmaknila oči od gospodične. »Razumem, kaj moram storiti. Ni... ni lahko, kajne? Če bo pa pomagalo...«

»Še vselej je pomagalo, ljuba moja,« se je nasmešnila gospodična Marion. Dekletov obraz je bil jasen, kakor da bi bila pravkar zagledala vzhajajoče sonce. »Poskusila bom, gospodična Marion,« je ponovila. »Poskusila bom, da nikoli ne bom nobene

Werister se je nasmešnil. »Motite se, če mislite, da me je ustrelil kakšen vročerkven tekmeč. Moje rane ni povzročila krogla, a bila ni zato nič manj boleča. Še danes me skeli. Zda je na primer. Ko je namreč moja žena izvedela, kako v Parizu živim, je vložila tožbo za ločitev zakona. Sodnik naju je ločil, moja mala hči je ostala pri njej. Nikdar ju nisem smel več videti.«

»Kako trdosrčna je bila vaša žena,« je vzklila Claudia.

»Dovolj vzroka je imela za to,« je žalostno dejal Werister. »A vi ne boste odpotovali v Pariz,« je potem odločno rekel.

Najprej ga je presenečeno pogledala, potem je pa ogorčeno vzklila: »Gospod, kdo vam prav za prav daje pravico, da igrate vlogo mojega varuha? Kdo pa prav za prav ste?«

»V...« je ji odgovoril njen plesalec, poudarjajoč vsak zlog. »Morda ste to ime že pozabili. Vaš oče sem!«

Zimsko zatiranje sadnih zaledavcev

Napisal Josip Štrekelj

Leto za letom se pojavljajo najrazličnejši zaledavci na sadnem drevju. Eni so živalskega, drugi pa rastlinskega izvora. Onim živalskega izvora pravimo škodljivci. K tem pristevamo zlasti glodalce (voluhare, miši in zajce), nekatere ptice kakor so kosi, škoreci, kalini in vrabci, po večini pa so sadni škodljivci razni žužki, izmed katerih je zavijalec najnevarnejši.

Rastlinske bolezni povzročajo na razen omele raznovrstne glivice. Največjo škodo povzroča škrlup. Noben del dreves ni obvarovan pred zaledavci. Eni napadajo korenine, drugi deblo in veje, spet drugi listje, pople, cvetle in sadje. Napadena drevesa izgube moč za rast in rodnost, ker vsak del je drevesu potreben in vsi morajo biti zdravi. Ni zadosti, da drevesa cveto, imeli morajo tudi sposobnost, da doprinešajo sadje v najpopolnejši obliki. K temu pripomorejo tudi pravilno sajenje, gnojenje, zemlja, vlaga, zračnost in sonce.

Za odvratanje, oziroma za zatiranje sadnih zaledavcev je potrebno, da spoznamo njihovo življenje, razvoj in škodo. Nadalje da se poslužujemo pripomočkov, ki strupeno učinkujejo na zaledavce, ne škodujejo pa sadnim drevesom.

Dokler uživa zajec svobodo, ne preostaja sadiarju drugega, kakor da deblo mladih dreves zavaruje z mrežo, z deščicami ali s slamo. Uspešno je tudi, da ob reditvi krošnje pustimo čez zimo pod drevesi odpadle veje, da si na teh brusi zobe. Voluharjem in mišim nastavimo rano spomladaj pasti in ostrupljeno korenstvo v rove, da oviramo nadaljnje razmnoževanje. Je pa tudi v času, čim se zemlja otaja, lov uspešnejši, ker je v zemlji manj hrane na razpolago. Za odvratanje škodljivih ptic je pač najboljši učinkovita puška.

Za zatiranje škodljivih žužkov se poslužujemo najuspešnejše v mesecih februarju in marcu škropljenja z 20% žvepleno-apneno brozgo ali 6% arborinovo brozgo. V tem času se namreč žužki prebujajo iz zimskega spanja in so najbolj občutljivi. Pred škropljenjem treba stara, zanemarjena sadna drevesa očistiti mah in lišaje ter to nesnago zbrati na podložne plachte in sežgati, zakaj noter je še mnogo škod-

stvari napak naredila! Poskusila bom postati takšna, kakor ste vi, torej me bo moral ljubiti. Bilo bi čudovito, če bi mogla biti prav takšna kakor ste vi: mila, lepa in modra. Moški vas morajo občudovati. Oh, vi... vi ste popolni. Kako le vselej veste, kaj je prav?«

Gospodična Marion se je nasmešnila. »Vidite,« je dejala, »imela sem nekaj let več kakor vi priložnost, da sem se vadila v tem.«

Ko je mala Jeanna odšla, je gospodična Marion vstala in se počasi napotila po sobi. Zda je popravila cveč... v vazi, zda premaknila časopis. Vendar njene oči niso vidle njenih belih prstov in njene misli so se očitno mudile daleč od teh drobnih, nepotrebnih malenkosti. Enkrat je pogledala na zapetno urico in nehoti vzklila; odtlej je vpraševala urico tako pogosto, da mali minutni kazal... ni utegnil med njenimi pogledi rotati dalje. Prižgala si je cigareto, je podržala od sebe in opazovala oblačke dima, nato jo pa spet utrnula.

Sedla je v nizek naslanjač, spet vstala, odšla do divana in se spet vrnila k naslanjaču. Odprla je velik, pisani modni časopis, obrnila nekaj strani in ga spet zaprla. Njeno belo čelo pod medenoplavimi lasmi je bilo oblačno.

Zda je spet vstala, odložila modni časopis in trdnih, hitrih korakov, ki niso bili njeni, pčehala k pisalni mizi, kjer je stal telefon. Zavrtela je neko številko s hitrimi gibi.

»Prosim, ali bi lahko govorila z gospodom Lebrunom?« je vprašala. »Oh, da ga ni? Tako. Ali govorim z njegovo tajnico? Ali mi lahko poveste, kdaj se bo vrnil? A tako. No, če bo prišel, mu prosim povejte, naj pokliče Marion. Ne, sicer nič. Da, saj pozna mojo številko. Lepa hvala.«

Gospodična Marion je spet odložila slušalko, obsedela nekaj trenutkov in gledala telefon, kakor da bi bil vsega kriv. Govorila je glasno predse in zdelo se je, kakor da ta glas in ta beseda niso njene.

»Vrag naj vzame to žensko,« je vzklila. »Kajpak prav dobro ve, kako mi je ime in kdo sem. Skratka, ne mara me...«

Minuto nato je gospodična Marion tako hitro begala po sobi sem in tja, da je bilo videti, kakor da teka. Njena ljubka obleka ni bila ukrojena za takšno hojo, zato se ji je opletala okrog nog. Njen bel obraz je bil rdeč, ko je spet krenila k telefonu, in roka se ji je tresla, ko je vrtila številke.

»Prosim, ali bi lahko govorila z gospodom Lebrunom?« je vprašala. »O, torej se še ni vrnil. Da, ali bi mi lahko povedali, kje ga dobva? Oh, ne veste. Tako. Ali morda veste, kdaj se bo vrnil? Aha. Hvala. Da, če se bo vrnil, bodite tako prijazni in mu povejte, naj pokliče Marion. Da, Marion. Saj sem že prej telefonirala. Prosim, ne pozabite ga opozoriti. Hvala!«

Počasi je gospodična Marion odložila slušalko. Počasi so se pobesila njena ponosna ramena, tako da se je zdelo, kakor da v njenem nežnem telesu ni več opora. In nato so njene roke legle na pisalno mizo, njen bel obraz se je zakopal vanje, ognil ga je hladni val plavih las, ki so se razpeli, ko je majala z glavo sem in tja. Soba se je potopila v temo, kakor da bi se hotela skriti pred njenim ihtenjem. Med ječanjem, ki se je trgalo iz njenega grla, si razločil nekaj besed:

In obljubil mi je, da bo telefoniral — obljubil mi je. Rekel mi je, da se ni nič zgodilo in da bo telefoniral!«

Tako jo nato so ti zmene, plahi glasovi utihnili in gospodična Marion je sedela nekaj trenutkov neobno, preden je dvignila glavo in segla po telefonu. Dvakrat je morala prenehati, ko je vrtela številko, počakati, da je otresla solzo iz oči, da je natančno videla številko ploščico. In glas ji je drhtel, ko je vprašala:

»Prosim, ali bi lahko govorila z gospodom Lebrunom?«

KONEC

NASVET

FRANČOSKI NAPISAL F. Michel

(Gl. začetek v prejšnji številki!)

»Morda ga pa nikoli več ne bom videla,« je žalostno vzdihnila deklica. »Saj niti ne morem do njega. Telefonirala sem mu, spet in spet. Trikrat na dan sem mu telefonirala! In nikoli ga ni bilo doma. Saj vendar ni mogoče, da ga nikoli ne bi bilo doma. Po navadi mi je odgovorila njegova mati. In ona mi je vselej rekla, da ga ni. Sovraži me.«

»Nikar, otrok moj,« je rekla gospodična Marion. »Kadar smo nesrečni, radi mislimo, da nas svet ne mara, posebno tisti svet, ki obdaja vzrok naše nesreče. Prav gotovo vas gospa Monnierjeva ne sovraži, Jeanna! Zakaj tudi ne?«

»In vendar je vselej rekla, da ga ni doma,« je trmasto vztrajala Jeanna. »In tudi nikoli ne ve, kdaj se bo vrnil. Morda je to res. Oh, gospodična Marion, ali mislite, da ga bom še kdaj videla? Ali res to mislite?«

»Seveda,« je odgovorila gospodična Marion. »In zdi se mi, da tudi vi to mislite, Jeanna. Prav gotovo ga boste spet videli. Ali nič ne zahajate na tenišče ali pa v kopališče?«

»Celo večnost se nisem bila tam,« je odgovorila Jeanna. »Nikamor več ne ne mika. Ne — ne maram ga videti z Michelino in njeno tolpo. Vem, res čas je z njimi — povedali so mi, in prijateljice me vprašujejo: 'Kaj je pa s teboj in Louisom? Ali sta se spila?' In pri tem me tako čudno gledajo. Če jim pa pravim, da nič ni, vidim, da mi ne verjamejo. Oni pa me vendar rekel, da se med nama ni nič izpremenilo. Zakaj je na to rekel, gospodična Marion? Ali ni mislil resno?«

»Bojim se, da ne,« je odgovorila gospodična Marion.

»Kaj je pa torej bilo vse to?« je vzklila Jeanna. »Oh, prosim, povejte mi, kaj naj storim. Povejte mi,

Žalostne zgodbe

O trpljenju malih in nedolžnih

Begunčki z Dolenjskega. — Lojzek iz Kočevja. — Cilka z Notranjskega

Nedelja dopoldne. S soncem ob-
sijano dvorišče Lichtenturnovega za-
voda. Prazni mir vsepovsod; sem in
tja ga prekine domač, zaupen zvok:
ropot kuhinjskih pokrovov, lajež psa
čuvaja, priklenjenega ob hlevih, ko-
kodakanje kokoši, prhutanje golobov,
spreletavajočih se s strehe na streho.
Vsak čas bo zvonilo poldne. Sestre
so že kakor mehke sence tiho odšle iz
kapele v jedilnico. Zamrlo je nežno
rožljanje rožnih vencev, opetih ob
pasu, za vrati so izginile snežnobele
oglavnice.

Samo nekaj trenutkov je ostalo
prostrano dvorišče prazno in tiho.
Zdajci se ga napolnili otroški glasovi.
Iz nekih vrat se vsujejo otroci.
Večji in manjši, tudi nekaj fantič-
kov je vmes. Nisem takoj uganila,
da so begunci, ponajveč sirote. Čedno
so oblečeni, na videz veseli in raz-
igrani. Vesele se sonca, lepega vre-
mena, miru. Zdi se, da so temni spo-
mini že kdaj zamrli v srcih. In ven-
dar ni tako.

Nekaj jih priteče do kuhinje. Va-
jeni so, da si postrežejo sami. Večji
nosijo velike lonce s hrano, manjši
skodelice in krožnike. Ljubezniva se-
stra jim samo kdaj pa kdaj z na-
svetom pomaga.

»Hej, danes je meso!« je vzklil-
nila ena izmed deklic in se veselo za-
vrtela.

Sredi med tekajočimi, skakajočimi
in čebļajočimi malčki stoji majhno
dekletce z bergljami. Kakor negoden
ptiček, ki je padel prezgodaj iz
gnezda.

»Granata ji je odnesla nogo,« mi
pojasni dekletce, stoječe poleg mene.
Bleda je in sramežljiva.

»Kako je pa tebi ime?«

»Cilka.«

»Ali si sama tukaj?«

»Imam brata, ta je v Marjanišču.«

»Kje imaš pa mamo in ata?«

»Mama mi je umrla na Rabu. Ata

je povozil avto.« Še niže se je sklo-
nila mala glavičica. Nič več se je ni-
sem upala vprašati. Sama je rekla:

»Tudi jaz sem bila na Rabu, pa v

Gonarsu in Trevisu.« Nato je kakor

puščica zletela k bratu, ki je prav-
kar stopil na dvorišče, in ga objela.

Najbrže ima samo še njega na svetu.

Dekletce brez noge je zdaj skak-
ljalo samo po dvorišču. Tako hudo
mi je postalo, da je nisem mogla več
gledati.

*

Ni dolgo, kar sem šla mimo bivše
Šernejve hiše. Zdaj stanujejo v
njej begunci, najpotrebnejši med po-
trebnimi. Pred vrtnimi vrati stoji
fantiček in se smehlja gruču otrok,
igrajočih se na cesti.

»Ali bi se tudi ti rad igral?« ga
ogovorim.

»Rad.«

»Odkod pa si?«

»Iz Kočevja.«

»Ali si že dolgo v Ljubljani?«

»Že dolgo. Nič nisem rad, sem mi-
slil, da je lepše v Ljubljani.«

»Doma je najlepše, kajne? Boš že
šel kmalu spet domov.«

»Tisto pa ne. Sta obe hiši požgani

in mamo bi zrezali v salamo.«

»Beži, beži, to pa že ne bo res.«

»O, saj so nam rekli. In očeta so

tudi ustrelili, ti partizani! Mi vsi

drugi smo se pa skrili v senik, da

nas niso našli. Tam je umrla moja

sestra, dve leti je imela. Zdaj nas

je še osem in mama. V spodnji sobi

spimo.«

Osem sirot in mati! In naistarejši

ima enajst let. Lojzek iz Kočevja.

Vse trpljenje vojne mu je že zapisa-
no na bledem, preveč vsevednem

obrazu.

Misli o ljubezni in prijateljstvu

La Bruyère ugotavlja:

Laže je najti veliko ljubezen kakor
iskreno prijateljstvo.

Ljubezen in prijateljstvo ne uspe-
vata drug ob drugem.

Ljubezen se prične z ljubeznijo, od
največjega prijateljstva moremo pa
pričakovati samo šibko ljubezen.

Ninon de Lenelos pristavlja:

Skoraj vsem ženskam se zdi prija-
teljstvo, capljajoče za ljubeznijo, slabo
nadomestilo za ljubezen. Rajši izgube
vse, kakor zadovoljiti se z ostanki.

Julie de Lespinasse pa meni:

Če postaneš prijatelj ženske, ki si
jo nekoč ljubil, dokažeš, da jo znaš
spodobno pozabiti.

Zato pravi La Rochefoucauld:

Za prijateljstvo se zato ženske tako
redko navdušujejo, ker se jim zdi
medlo, če so bile prej poznale ljube-
zen.

»Mi se tako bojimo alarmov,« mi
je zaupal.

»Saj ne bo nič hudega.«

»Veste, pri nas so bombardirali,
jaz že vem, kako je to. Strašno poka.
Enemu odnese nogo, drugemu glavo...«

Nisem ugovarjala. Jaz še nisem
doživela bombardiranja. Skušala sem
otrniti pomenek drugam. Medtem sva
prišla do doma. Lojzek me je namreč
pospremil, češ da bo že našel domov,
da že dobro pozna Ljubljano. Odreza-
la sem mu dva kosa jabolčne potice
iz enotne moke. Čakala sem, da bo
ugriznil vanjo, pa jo je obdržal v
rokah kakor zaklad.

»Bom domov nesel,« je povedal, ko
sem ga vprašala, zakaj ne je. Videla
sem, da ne laže. Še sem ga vprašala,
ali imajo dovolj jesti. Odgovoril je,
da dobe hrano iz Delavškega doma,
da bi pa radi tudi doma kaj skuhali,
pa nimajo, ker morajo nakaznice
oddati.

Obljubil mi je, da bo še prišel.
Rekla sem mu, da imamo potico samo
za praznike in če dobimo jabolka,
kruha mu bom pa že odrezala, da ne
bo lačen. Oči so se mu svetile od
veselja. Ne od veselja nad koščkom
potice. Bilo je drugačno veselje. Za-
dovoljstvo človeka, ki se je razgovoril,
stresel z duše nekaj strahu, ne-
kaj skrbi, z mlade duše, ki bi morala
poznati šele samo igro in neskaljeno
otroško veselje.

»Boglonaj,« se je poslovil. In po-
gledal me je tako hvaležno, da mi je
hkrati bilo pri srcu neskončno toplo
in hudo.

Čebele so tatice

Tudi čebele, za katere ljudje mi-
slijo, da imajo samo dobre lastnosti,
imajo svojo slabo stran. Tatice so
namreč. Kjer koli le morejo, se vtiho-
tapijo v panje tujih čebel in jim kra-
dejo med in celo vosek.

Ker čebele to dobro vedo, postavijo
pred svoje panje stražo, ki pusti sko-
zi vrata samo domače delavke, tuje pa
odpodi.

Krokodili v kopališču

Ob koncu prejšnjega stoletja je neki
kapitan Frey hotel prepeljati s svoje
jadralnice na odprtem morju v hambur-
ško pristanišče 13 krokodilov. Čoln se
je pa prevrnil in zverine so poska-
kale v vodo. Kmalu so jeli strašiti
krokodili po hamburških kopališčih.

Orjaški nemški daljnostrelni top, ki z njimi Nemci obstreljujejo Leningrad. Pravkar je iz cevi švistnil izstrelek, nesoč v sovražne črte pogubo in razdejanje. Ostala je samo še ogromna pahljača dima in ognja.

Lastniki kopališč so kapitana tožili
in zahtevali, da jim plača ogromno
odškodnino, saj so jim krokodili za
tisto leto in še za nekaj poletij po-
zneje pregnali vse kopalce.

Sani na Madagaskarju

Zena Napoleona III., cesarica Evge-
nija je slišala, da so njene razkošne
sani, slikane v nekem ilustriranem
listu, zelo všeč madagaskarski kra-
ljici. Ker je bila želja Francozov, da
bi si pridobili naklonjenost te vladar-
ice, je cesarica Evgenija takoj po-
slala sani na Madagaskar.

Tamkaj pa niso vedeli, kaj bi s
sanmi počeli, saj v tistih krajih nikoli
ni snega. Naposled se je neka bistra
glavičica domislila: odremili so sani s
sončnikom in jih uporabljali kot no-
silnico.

Češnjevo cvetje — okusna pijača

Ker na Japonskem češnje obrode
komaj užitne sadove, Japonci cvetja
sploh ne pustijo docveteti, temveč ga
skupaj s peclji potrgajo, nasole in
shranijo. Če potem te nasoljene češ-
njeve cvete polijejo z vročo vodo, do-
be zelo okusno po sadju dišečo pijačo.

Časopis je bil tako drag ko vol

V prejšnjih časih, ko je bilo časni-
karstvo še v povojih in so bile novice
redke, je čisto stal en časopis izred-
no veliko denarja. Na Dunaju imajo
na primer še danes shranjen neki ča-
sopis, ki je stal nič manj ko sedem
goldinarjev. Toliko je tedaj veljal vol.

Omar najde Farido

Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči«

Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd

Njegova tovariša sta skočila pokon-
ci; ko sta videla mrtvega divjaka, se
jima je izvil iz grl prestrašen krik in
zbegano sta gledala okrog sebe.

Sedaj je Omar opazil na bližnjem
drevesu pritlikavo človeče, ki je po-
novno položilo novo strelco na te-
tivo...

...v zraku se je spet zaslišal zlo-
vešč švist in drugi divjak je ležal v
rosni travi, poslednji je pa v divjem
beru izginil v gozdu.

Omar je videl, da je nevarnost mi-
nila, spustil se je z drevesa in pozdra-
vil pritlikavega rešitelja.

Ko se jima je pridružila še Farida,

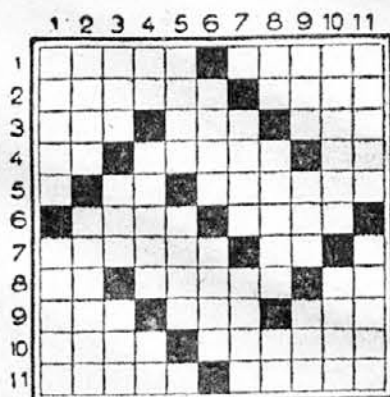
je z raznimi znaki rok povedal, da
uničuje samo krvoločne ljudi-kosma-
tince, ki so njegovemu rodu prizade-
jali že mnogo gorja.

Na njegovo povabilo so vsi trije
odšli v bivališče pritlikavcev. Mali
človeček jih je vodil.

Dalje prihodnjič

Križanka štev. 5

POMEN BESED

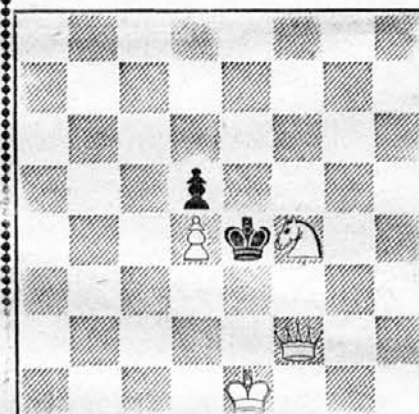
Vodoravno: 1. Ornament. Slovenci
slovimo po tem, da je ne poznamo.
— 2. Pasaža. Geometrijski pojem. —
3. Abstinencem tuj vzklil. Nakazilo.
Doba. — 4. Križankarski bog. Vod-
na ptica. Veznik. — 5. Mednarodna
sloviška kratica. Hribček. — 6. Med-
sobje. Upanje. — 7. Skrb za naš
telesni blagor. Medmet. — 8. Prislov.
Športni prostor. Povratni zaimek. —
9. Medmet. Klasični pozdrav. Noe je
prvi spoznal neprijetne posledice iz-
delka iz njegovega sadu. — 10. Pti-
ca. Daje baje varstvo in moč. —
11. Zensko krstno ime. Brez nje bi
bila marsikatera operacija neizved-
ljiva.

Navpično: 1. Glasbeno delo. Velja
po krivem za simbol modrosti. —
2. Slovenska reka. Zadnja leta v slo-
venščini najbolj zastopana literarna
oblika. — 3. Pri nas že dolgo po kri-
vem rabljen prislov. Baje. Del voza.
— 4. Medmet. Poglavar. Prešernov
veznik. — 5. Del stanovanja. Simbol
velikosti. — 6. Krati spanje pošte-
njaku. Dekle. — 7. Zlahtna sestavi-
na zraka. Junak Julesa Verna. —
8. Italijanski spolk. Poljsko oro-
dje. Nam Slovincem krvavo potreben.
— 9. Oblika nedoločnega števika.
Umetni jezik. Del sobe. — 10. Mesto
v Jadranskem Primorju. Rodovitna
balkanska pokrajina. — 11. Konfe-
renčno mesto na Turškem. Avtomobil
ji je pripomogel do nove veljave.

ŠAH

Problem št. 5

Sestavila Zofija Schettova (1880)

Beli: Ke1, Df2, Sf4, Pd4 (4).

Črni: Ke4, Pd5 (2).

Mat v štirih potezah.

Rešitev križanke št. 4

Vodoravno: 1. kava; toda. — 2.
Ovid (»Mraz Ovida v Pontu tare«);
rman. — 3. malina; V. K. (Valentin
Kermavner). — 4. Uri; Appia (Via
A.). — 5. cipar. — 6. Opera; ven.
— 7. to; ednina. — 8. elan; onim. —
9. kosa; jama.

Navpično: 1. komu; otok. — 2.
Avar; polo. — 3. vilice; as. — 4.
Adi; irena. — 5. napad. — 6. trapa;
noj. — 7. om; prвина. — 8. davi;
anim. — 9. Anka; nama.

Rešitev problema št. 4

1. Ld6-b4, a5×b4; 2. Tf3-f1, kar
koli; 3. Tf1-a1 mat.
1. ... a5-a4; 2. Kc7-b8, kar koli;
3. Tf3-f6 mat.
1. ... Ka6-a7; 2. Lb4-c5 šah. Ka7
-a6 ali a8; 3. Tf3-f6 ali f8 mat.

Tiger s »krono« na zobu

V Indiji je neki častnik ustrelil
tigra, ki je imel na enem zobu velik
železen obroč; ta obroč se je bil za-
rasel v meso nekako tako, kakor se
nam s časom zarase na zob zlata
krona.

Dolgo so si znanstveniki in lovei
belili glavo, kako je prišel ta nena-
vadni prstan na tigrov zob. Še naj-
verjetnejša je tale razlaga: tiger je
napadel vola, ki je imel okrog vratu
na železni verigi zvonec. Napadalec
se je najbrže z enim zobom zapletel
v verigo; ker je z vso silo vlekel, se
je veriga strgala, en obroč je pa ostal
na tigrovem zobu. Z leti se je pomikal
obroč vse više in više, tako da se je
naposled prištel v dlesen in ga tiger
niti čutil ni več.

Dušan i Julijana

• ROMAN • NAPISAL MARIJ SKALAN •

»Ljubosumnosti mu ne smete pokazati. S tem ga le preveč utrdite v domišljiji lastne vrednosti. Prične spoznavati, da vam je več kakor si je mislil, in kmalu vam zrase čez glavo. Počasi se mu prične zdeti vaše vsiljevanje celo neprijetno in vaša cena pade. Ko pa pade cena, se prav lahko zgodi, da se odmakne od vas in gre dalje. Predvsem pa bi vam svetlovala eno: počnite nekaj, da bo postal ljubosumen!«

»On ljubosumen?« je vzkliknila Nada in skušala doumeti gospodinjin nasvet.

»Dobite si kakega prijatelja! Kazite se z njim tako, da vas bo videl in, če mu je količkaj do vas, uspehi ne bo izostal. Ampak vse to morate početi preudarno in premišleno. O, jaz bi to že znala.«

»Dobim naj si prijatelja, pravite?« je rekla Nada. »Seveda. Ampak kako? Nikogar takega ne poznam in če bi tudi koga našla, ne bi bil pripravljen igrati take vloge.«

»Kdo vam pa pravi, da mu povejete, kakšno vlogo ste mu podtaknili?« se je zasmejala Čokanova.

»Potem bo pač mislil, da ga ljubim.«

»In čeludi? Naj si pač misli! Vi že veste, kako daleč hočete in smete.«

»Ta bi pač moral biti bedak.« je menila Nada.

»Eh, vsak moški je s svoje strani kos bedaka. Verjemite mi čisto odkritosrečno, da smo ženske povprečno mnogo bolj stvarno pametne, vsaj v praktičnih življenjskih zadevah, kakor so moški. Tudi močnejše smo, to se pravi: vztrajnejše v svoji volji. Prav za prav je moški vedno pod nadzorskim ženskim. Kot otrok in mladenič je v oblasti matere, kot fant ljubice in kot mož žene. Primitve ga prav, s prave strani in ob pravem času, pa bi rada videla tistega, ki se ne bo dal upogniti! Samo kakšna izjema je kje, ampak predvsem po krivdi žensk, ki se ne zavedajo svoje moči.«

Nada se je nehoče spomnila na svoja roditelja. Med njima je bilo razmerje vedno nasprotno. Ni bila mati, ki je odločala v hiši. Bil je vedno samo oče. Stal je nad ženo in obema otrokoma kot samoderžec. Pač zato, ker mati res ni bila taka, da bi se mu mogla upreti ali uveljaviti nad njegovo svojo voljo. Po krivdi matere je torej tako, je doumela Nada.

»Če ne poznate nikogar takega,« je nadaljevala Čokanova, »bi vedela jaz za nekoga.«

»Res?« se je začudila Nada. »Ali ga poznate?«

»Nandov nečak,« je povedala Čokanova.

»Gospod Jevce?«

»Da, Julko.«

Čokanov nečak po sestri, Julko Jevce, je bil tedaj star štiri in dvajset let. Starši so ga pošiljali v gimnazijo in mati je sanjala, da bo nekoč odvečnik ali zdravnik, toda fant ni imel za učenje prav nobenega talenta. Komaj je zlezal do četrte šole, tam se je pa končalo enkrat za vselej. Niti do dovršitve razreda in završnega izpita ni prišel. Tako so ga dali v uk v trgovino. Velikih sposobnosti tudi tam ni pokazal, a kot prodajalec je bil izvrsten. S svojim nikoli počivajočim jezikom, jeguljasto vlnudnostjo in kretnjami igralca je bil kakor ustvarjen za ta posel.

Prav te njegove lastnosti so bile tudi, ki so strica Nandeta Čokana, napotile, da ga je pridobil za to, da je zapustil mesto prodajalca in postal trgovski potnik. Jemal ga je najprej s seboj kot svojega pomočnika, a ko

OBVESTILA „ŽEGOZE“ zadrage malih gospodarjev

ŽEGOZA, zadruga malih gospodarjev, Gallusovo nabrežje 33, sporoča, da bo delila redna krmila za februar v dobi treh tednov, počenjsi s 7. februarjem. Vrstni red za prejemnike krmil je naslednji: Prvi teden (7. febr.) številke od 1 do 1000, drugi teden (14. febr.) številke od 1001 do 2500, tretji teden (21. febr.) od 2501 do 4000 in četrty teden (28. febr.) od 4001 do 5000. Abecedni red za posamezne dneve je naslednji: Ponedeljek črke A-G, torek H-N, sredo O-R, četrty S-Z. Ponovno prosimo, da se vsi prejemniki krmil točno drže vrstnega reda, da ne bo zamere, ako bodo zavrnjeni, če pridejo ob nepravem času. Kdor se ni uredil članarine za leto 1944, in oddal popisa o stanju svojih živali, naj to čimprej uredi. Ob tej priložnosti ponovno prosimo zamudnike za postopno brezobrestnega posojila.

Kunece plemenitaka ne more vsakdo imeti doma, ker ni na razpolago prostora ali krmne. Večji rejci pa imajo lastne plemenitake, katere dajejo tudi ostalim rejcem na razpolago proti primerni odškodnini, vsaj 5 lir od vsake samice. Ker se nujno bliža čas spolnoladanskega plemenitaka, zato zbiramo naslove onih rejcev, ki imajo take plemenitake. Prosimo, da se imenovani rejci čimprej prijavijo v pisarni na Gallusovem nabrežju 33, da lahko postopno interesentom z zaželenimi naslovi.

Kostni zdrob je odlična krmna za perutnino. 100 kg kostnega zdroba vsebuje približno toliko masti, beljakovin in apna, kolikor ima navedenih snovi okoli 900 kokoških jajc. Kostni

ga je uvedel, ga je puščal tudi na samostojna potovanja.

Po zunanjem izgledu Julko Jevce ni bil nesimpatičen fant, toda po plehokobi govoricenja, domišljivi nadutosti in komedijantski afektiranosti je mogel ugajati le sebi enakim.

Nada ga je spoznala že kmalu, ko se je priselila k Čokanovim. Prihajal je v hišo vselej, kadar je bil v Ljubljani. Nada je opazila, da prihaja čisto morda tudi zaradi nje. Ni prezrla, kako se je sukal okoli nje, govoril, mahal z rokami kakor igralec na odru in se pulho šopiril v lastnem hvalisanju. Čokan ji je nekoč celo naravnost dejal:

»Imeniten dečko! Ta bi bil za vas!« Ali je opazil, da se Julko suče okoli nje, ali pa je govoril tako celo po sporazumu z nečakom? Nada tega ni vedela in se za to tudi ni zanimala. Čokanu se je samo nasmehnila. Ne, ta ne bi bil zanj, tudi če ne bi ljubila Skobala. Potem bi se nemara že prej odločila za Slavka Brdnika. Vsaj komedijant ni.

Zdaj pa naj bi prav tega človeka uporabila za to, da vzbudi v Dušanu ljubosumnost. To se ji je prvi trenutek zazdelo čisto nemogoče. Kako naj bi hodila z njim? Ali ji ne bi bila mrzka že sama njegova bližina? In kaj naj bi govorila? Mafala prazno slamo ali celo posnemala njegovo spakovanje?

Mimo tega se je zbal, da bi s tem Dušana le še bolj odbila od sebe. Taka igra se ji je zazdela nevarna in v njej je res videla kaj malo možnosti na dobiček. Vse bi slavila na eno samo karto. Kaj potem, če izgubi? In končno, ali je res med njima že vse tako daleč, da se mora posluževati takih sredstev?

»Ne,« je rekla Nada naposled, »tega ne morem storiti.«

»Nesampelni stel!« je drjala Čokanova. »Jaz si na vašem mestu ne bi nič pomišljala. Premislite vse temeljito! Nisem vam svetlovala slabo.«

Nada je res še o tem premišljevala, pa se njen sklep zaradi tega ni spremenil.

»Nemara Čokanova sploh ne misli iskreno?« si je dejala. »Kaj, če me hoče tako samo speljati v Jevceve roke? Kakšno korist bi utegnila imeti od tega?«

Poznala jo je že toliko, da je natančno vedela, kako zna previdno prestiti niti, kadar si ustvari svoj zasutek. Često ga je mogoče doumeti šele potem, ko so njene mreže do konca dovršene in je muha že ujeta. Zdržila se je ob misli, da bi ona sama utegnila biti taka muha v njem pajčevini.

Toda Nada ni mogla dolgo vzdržati, da ne bi zasledovala Dušana. Čeprav si je stokrat rekla, da mu mora zaupati in s tem dokazati, da se je spremenila, jo je vendar neizprosna sila vedno znova gnala za njim. Nekaj večerov je žrtvovala oprezovanju za vsemi njegovimi koraki. Kadar je bil doma, je često prišla skozi gostilniško vežo na nasprotni strani na dvorišče in strmela po cele ure v njegova razsvetljena okna. Sama ni vedela, čemu to počenja. Saj vendar ne more čisto nič videti. Ne more tudi vedeti, ali je Dušan v svojem stanovanju sam ali

je kdo pri njem. Pa je kljub temu stala skrita tam spodaj v temi in zmužovala. Če pa je v Dušanovi sobi luč ugasnila, je naglo stekla okoli skupine hiš pred vrata in čakala, če ne bo nemara prišel ven ali pa pripeljal na ulico kako žensko, ki je bila pri njem.

Drugekrat je stala skrita v ulici pred njegovo hišo še pozno v noč, dokler se ni vrnil od kod in izginil za vrati. V tem se je tako izpopolnila, da je nikoli ni opazil. Zнала se je izvrstno skrivati za ogli, kandelabri ali portali.

Nazadnje se ji je pa le zazdela, da je vse to počenjanje brezumno nesmiselno. Kaj pa ji koristi, če ve, da je Dušan doma ali kdaj se je vrnil domov? Mar ve zaradi tega tudi kje je bil in kaj je počenjal? Ne.

Sklenila je torej nadzorovati ga ves čas, od odhoda iz pisarne dalje. Hodila je za njim kakor senca po ulicah med ljudmi, za katere se je skrivala, v neprestanem strahu, da je ne bi opazil. Spremljala ga je do restavracije, v kateri je navadno večerjal in potem lačna, trudna in premražena stopicala pred njo sem in tja ter čakala, da speh pride na ulico. Če je potem zavil v kavarno, je tudi šla za njim in ponovila potem svoje straženje tam. Le malokdaj se je

V 24 URAH

barva, plisra in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zaplestine itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parne čisti postelino perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

osmella in pri vratih pogledala v lokala, da bi videla, kje in s kom sedi. Pa se ji navadno želja ni izpolnila. Ni mogla ostati tako dolgo na vratih, da bi se natančno razgledala. Vedno jo je kdo opazil in vznemirila jo je nevarnost, da bi jo zagledal tudi Dušan.

»Ne, on ne sme vedeti, da slikam ponočij za njimi!« si je pravila.

Najčiste se je zgodilo, da ni mogla tako natančno paziti, da bi opazila kdaj je odšel. Prihajajoči in odhajajoči gostje, pasani ali stražniki, katerih se je bala, da ne bi jim poslala sumljiva, so jo prisilili, da se je oddaljila. Pa saj tudi ni mogla ves čas stajati na istem mestu prav pred vrati. Tam bi tudi Dušan naravnost trčil vanjo, ko bi prišel ven.

Tako se je potem zgodilo, da je stopicala pred kavarno tako dolgo, da so jo zapustili zadnji gosti, da so v lokalu pričeli pospravljati in so končno luči ugasnile. Zdaj je vedela, da ji je kljub žrtvovanju uram in vsej pazljivosti ušel in ona prav nič ne ve, ne kaj je počenjal ne kdaj in kam je odšel.

Vse to ji ni razjedalo samo misli, ampak tudi živce. Postajala je čedalje bolj razburjena. Tudi spala je nemirno. V spanju se ji je potresalo telo; mučile so jo hude sanje, v katerih je kričala ali jokala. Ko se je

zjutraj prebudila in videla, da mora pohiteti, če hoče pravočasno v pisarno, je bila vsa zbita in si ni želela nič drugega bolj, kakor da bi smela še ostati v postelji. Ostati in spati. Spati tako dolgo in tako močno, da bi pozabila na vse in se končno umirila.

»Moj Bog, kako je vse to blazno!« si je pravila, pa kljub temu ni mogla drugače.

Ni mogla niti tega, da bi se odkrito pogovorila z Dušanom. Bala se je, da bi bilo potem nemara vsega konec. Ne, Nada je rajši živel v negotovosti, v kateri ji je še ostajalo upanje, kakor pa da bi bila zvedela resnico, za katero ne bi več bilo upanja.

Dušan je nekajkrat opazil, kako je prišla zjutraj v urad blede in upadla in ji je rekel:

»Zdi se mi, da si bolna. Pojdi k zdravniku!«

»Ah, saj ni nič,« je odgovorila. »Samo slabo sem spala.«

Včasih ga je tudi zapeljala vest. Spomnil se je, da je nemara zaradi njegovega vedenja takšna, ker trpi. Toda svojega sklepa, da se ji mora iztrgati, zaradi tega ni spremenil. Ni hotel več nazaj v nevarnost, ki bi jo speh izzvali njeni napadi in izpadi. In počasi mu je postajalo vse eno, kaj in kako je z njo. Ona sama ni silila vanj in on je bil s tem zadovoljen.

Zadovoljen? Prav za prav ne čisto. Na dnu srca mu je bilo še vedno hudo, da se je tako končala ta ljubez, iz katere bi se bilo moglo v drugačnih razmerah razviti nekaj velikega. Njena zunanja lepota, njena velika in topla ljubeznost in njena vsestranska izrednost ga je privlačevala kakor prej in, če bi vedel kako naj jo reši histega neznosnega, kar je bilo v njej in je mučilo njo samo in po njej njega, se ne bi bil strašil nobenih naporov. Toda te vere ni bilo več.

»Torej konec!« si je ponavljal. »Brezpogojno konec!«

Tudi Čokanova je opazala, da Nada propada.

»Gospodična,« ji je pravila, »ali se izplača zaradi dedca uničevati si življenje? Saj se boste natančneje čisto zgledali, da se bo potem še vaše telo sesulo. Bodite že vendar pametni! Manjka se ji! Če bi bila še tako mlada in tako zala kot sie vi, bi jih lahko našla vsak dan za vsak prst na rokah. Pameť, pameť!«

Potem je Nada opazila, da se je pričel Jevce vztrajneje sukati okoli nje. Zgodilo se je, da jo je zvečer, ko je oprezovala za Dušanom, našel na cesti in se ga potem kar ni mogla znebiti. Zasumila je, da nalašč hodi za njo. Morda ga pošlja celo Čokanova?

Zdaj ji je postajalo vse še neznosnejše. Kar ni trpela zaradi svoje ljubeznosti, se je mučila še zaradi Jevcevih vlikavanj v njeno pota in zaradi pridrig Čokanove. Nikjer ni več imela miru, nikjer pribežališča. V pisarni je morala pred drugimi uslužbenci, in še zlasti pred Dušanom, skrivati svoja resnična razpoloženja; doma je prihajala venomer v njeno sobico gospodinja, da se še v miru razgovarjali ni mogla, na cesti je pa hodil za njo Jevce in jo molil v edini njeni

potmirjevalni vnemi, v zalezovanju Skobala.

Mimo tega jo je v tistih dneh pričela nadlegovati še mati. Prihajala je k njej in jo rotila, naj se vrne domov in poroči z Brdnikom, kajti sicer se peklo ne bo poleglo. Oče postaja od dne do dne neznosnejši. Muči pred vsem njo, pa tudi brata. Od jutra do večera ji očita, da je ona kriva Nadine neposlušnosti. Sosedom pripoveduje, da jo je vzgojila v pocestnico.

»Usmili se vsaj mene in reši me teh grozot!« jo je prosila mati.

Nadi se je smejala. Kako rada bi ji ustregla, a kako, ko ne more? Tudi materi na ljubo se ne bo poročila z Brdnikom. Nazadnje se je celo razjela:

»Povej očetu, da sem taka, ker sem njegova, ne tvoja hči! Njegova norost je v meni. Ti pa si mevža, mama. Če bi ga bila znala pravočasno prijeti s prave strani, ne bi postala njegova mučenica. Zakaj pa si se mu podrejela prav vsem? Uprla bi se bila. Seveda, zdaj je prepozno. Toda vedi, da jaz ne bom posnemala tvojih metod. Nikdar in niko! Raiši naj me vrag vzame.«

Objokana in vsa zlomljena se je vračala mati od nje. Tudi Nadi je bilo hudo. Zdaj jo je neusmiljeno mučila želja, da bi odšla domov in se stekla z očetom zaradi matere. Toda tega ni mogla storiti. Vedela je, kako je močan in nasilen in bi jo kot peresce pograbil ter butnil skozi vrata. Se Bog, da je zadnjič srečno odnesla peče.

Potem jo je nekega dne opoldne srečal na ulici še Slavko. Nenadoma se je pojavil pred njo in jo ogovoril:

»Nadica, ali se res ne bi mogla sporazumeti?«

Bila je prav tisti trenutek vsa natančnejša, zato se ni mogla premagati. Pogledala ga je prezirljivo in za klicala:

»Bulec!«

Odšla je daleč in ga pustila sredi ulice vsega presrčenega in zbečnega, da ni vedel, ali naj ostane tam ali odide.

Tako se je počasi zgrinjala nad Nado vse in jo čedalje bolj dušilo. Sama se je zavedala, da tako ne more več dolgo dalje, pa vendarle ni vedela, kaj naj stori. Čutila je tudi, da ni zdrava. Tako se je nazadnje vdala Dušanovi zahtevi, da mora k zdravniku.

Diagnoza je bila kratka: nasledki notranjih razburjenj. Srce, živci in nevarnost tuberkuloze. Telo postaja neodporno. Zdravila: mir, mnogo počitka, obilna hrana in predvsem odstranitev vsega histega, kar jo vznemirja.

Da, toda kako? Kako naj bo ob tem mirna? Kako naj se ne razburja? Dušan, oče, mati, Slavko, Jevce, Čokanova... Vse, prav vse je bilo narobe. Najbolj pa ona sama.

Nada je vedela, da izvira večina zla iz njene nemoci, uprehi se temnom gnom svoje notranjosti. In to je bilo najhuje. Vedela je, da to, kar počenja, ni prav; in vendar počenja še dalje! Saj je blazno. Tisočkrat si reče, da je treba brezpogojno obračunati s preteklim in začeti na novo, uvidevnejše, pameťnejše, razumnije, pa se tisočkrat spet spusti v zablodo in se v njej utaplja, kakor da so li zvezane roke in noge.

In pri tem je njena ljubeznost do Dušana še naraščala. Napolnjevala jo je vso, do zadnjih globin. Razplamtevala se je v požar, v katerem bo morala zgoreti, če ga ne bo mogoče uravnati v odrežujoče tokove.

Dalje prihodnje.

HUMOR

Ni resno misli

»Nesramnež, kako si upate govoriti moji hčeri o poroki?«
»Gospod šef, saj nisem resno mislil.«

Če se hoče dedek igrati

Otroci so sklenili, da se bodo igrali Indijance. Tudi dedek, že ves plešast in betežen, se ponudi, da se bo z njimi igral. Mali Boris ga nekaj časa kritično gleda, potem pa zmaje z glavo in de:

»Ne, dedek, tebe ne sprejmemo. Si že skalpiran.«

Tudi vprašanje

Gospodinja: »Ančka, pojdite h sosedom in jih vprašajte, ali so znoreli, da delajo takšen hup.«
Služkinja: »Ali naj počakam na odgovor?«

Med otroki

»Moja mamica zna igrati na klavir.«
»To še nič ni. Moja pa lahko vzame vse zobe iz ust.«

Sončna senčnost

Gospa Kozamurnikova se je preselila v novo stanovanje. Prijateljica jo vpraša:

»No, kako vam je novo stanovanje všeč?«

»Samo eno senčno stran ima,« pravi gospa Kozamurnikova, »in sicer da je preveč sončno.«

Otroška modrost

Učitelj: »Janko, povej mi, katera žival gre zmerom za človekom, kjer koli hodi?«

Janko: »Bolha, gospod učitelj.«

Otroška

»Očka, ali te smem nekaj vprašati?«
»No?«
»Ali se tedaj, ko ti noga zaspi, zapro tudi tvoja kurja očesa?«

Zavaroval bi se rad

Jožek pride v lekarno in hoče imeti pripomoček za lajšanje bolečin.

»Kaj te pa boli?« ga sočutno vpraša lekarnar.

»Zdaj še nič,« pravi deček, »a opoldne bo oče pogledal moje izpričevalo.«

Zaspal je

Mihce noče zaspali. Očka sede k nje-mu na posteljo:

»Zdi se ti bom povedal,« mu pravi.

»Da, očka,« se razveseli sinček.

Očka pripoveduje pol ure, pripoveduje celo uro. Naposled pa utihne. Mati v sosednji sobi se oddahne. Po prstih stopi v otrokovo sobo in vpraša:

»Ali je zaspal?«

»Da, mamica,« se odreže Mihce.

Razumljivo

»Vsa srečna sem, da sem dobila moža, ki je zmerom doma.«
»Da, da, tvoj mož nikdar ni rad zahajal v prijetno družbo.«

Maščevanje

Gospod Kodrač je prosil svojega prijatelja Čepa, naj mu posodi neko knjigo.

»Prav žal mi je, a knjig ne izposojam,« je rekel prijatelj. »Če hočeš knjigo po vsaki ceni brati, pridi k meni na dom in jo boš lahko prebral.«

Kodrač se mu je zahvalil in odšel. Čez nekaj mesecev je prišel gospod Čep h Kodraču in ga prosil, naj mu za nekaj dni posodi lopato.

»Zal mi je,« je dejal gospod Kodrač. »Lopate ti načelno ne posodim. Če pa hočeš po vsaki ceni z njo kopati, pridi na moj vrt in koplji kolikor časa hočeš.«

Praktičen šef

Kujigovodja pride k šefu in mu pravi:

»Blagajna ni v redu. Dve sto lir manjka.«

»Jih bo morali pač blagajnik plačati.«

»Blagajnik je včeraj umrl,« mu pojasni uslužbenec.

»Potem vknjižite dve sto lir za veece, pa mu ga ne bomo poslali,« odredi praktični šef.

Škotska

Mlada žena nekega škota je morala v bolnišnico na operacijo slepica. Ko je njen mož po srečno prestani operaciji govoril z zdravnikom, mu je ta pojasnil, da bi bila njegova žena morala na operacijo že pred več leti. Sprito tega je škot račun, ki mu ga je dostavila bolnišnica, poslal svojemu lastu.

Bodite gostoljubni!

Gotovo ste imeli v življenju že priložnost spoznati, da so nekateri ljudje po naravi ljubeznivi in gostoljubni, drugi pa zapeti in negostoljubni. Vendar pa morda še ne veste, da imajo prvi v življenju več prijateljev in več uspeha kakor drugi. Zato je vredno biti gostoljuben, pa ne samo zato! Gostoljubnost je med tistimi čednostmi, ki bi jih morali gojiti zaradi njih samih in ne zaradi koristi, ki jih imamo ob njih. Če bi bili ljudje bolj gostoljubni, bi ne bilo na svetu toliko revščine, krivice in nesreče.

Mogoče ste kdaj že tudi imeli priložnost videti, kako neprijetno je, če dobi negostoljuben človek slučajnega gosta. Že na vratih ga neprijazno sprejme in mu takoj pove, da ima prav malo časa in ogromno dela, ali pa, da mora ven po opravkih. Gost je razočaran. Na obrazu se mu to pozna. Morda ga je pred nekaj dnevi ali tedni prav isti negostoljuben gostitelj v trenutku naklonjenosti in dobre volje prisrčno vabil, naj ga vendar že obišče, zdaj mu je pa pripravil tako klavrn sprejem.

Gostoljubnost se ne sme ravnati po našem razpoloženju, ker gost pač ne more vohati, kdaj smo dobre in kdaj slabe volje. In tudi če imamo res nekaj več dela, kakšen nujen popravek ali kaj podobnega, sprejmemo nenapovedanega gosta prisrčno in prijazno in ga za trenutke povabimo v sobo. Sebe ko smo se mu tako oddolžili za obisk, mu obzirno povejmo, da imamo dosti dela ali pa, da moramo po opravkih in ga prosimo, naj pride še kdaj drugič, da bomo z njim preživeli v miru nekaj prijetnih trenutkov. Tisti pa, ki nenapovedanega gosta že pri vratih ven meče, dokazuje s tem samo, da je slabo vzgojen in negostoljuben človek, nevreden obiskov.

Kajpak je včasih kakšen obisk res vse prej kakor dobro došel. Gospodinja posebno dopoldne, ko kuhajo, nimajo rade obiskov. Zato gost tudi ne sme zameriti, če ga gospodinja takrat popelje kar v kuhinjo, kjer vpriči njega do dela. Pri tem pa gospodinja ne sme pozabiti gostu postreči. Marsikatera bo ugovarjala, češ, dandanašnji ni nihče dolžen gostu postreči, saj ima vsakdo odmerjeno hrano komaj zase. Prav in res, toda saj gostje tudi ne zahtevajo, da jim postrežete s kranjsko klobaso ali kremovimi rezinami. Nekaj keksov iz enotne moke — pregledne naše recepte — skledica lipovega čaja, lepo jabolko, nobene ne bo stalo premoženje. Gost bo pa prijetno presenečen in toplo mu bo pri srcu, ko bo videl, da ste ga prijazno sprejeli in mu celo postregli.

Če pride kdo v vas popoldne, ga le popeljimo v sobo, razen če imamo samo kuhinjo in spalnico. V spalnici — tudi če je pospravljena — ne sprejemamo gostov, temveč jih že rajši popeljimo v kuhinjo, kjer pogrnemo mizo s svežim prtom, da je videti vse bolj prijazna. Če imamo majhne otroke, vzgajajmo tako, da ne bodo gostov preveč nadlegovali, jim silili v naročje in jih venomer izpraševali to ali ono. Neprijetno je pa, če otroke vpriči gostov učimo, oštevamo ali celo naščrkamo, ali jih pa vadimo tako, da zdrdajo kakšno pesmico gostu na čast. Ni podrobnejših pravil, zakaj otroci se vedejo po navadi tako, kakor so vajeni videti starše doma, in sicer takrat, kadar ni nobenega gosta v hiši.

Menda ni treba poudarjati, da tudi pri sprejemu gostov ne delajmo razlike med imenitnejšimi in preprostejšimi. Prava srčna toplina mora biti za vse enaka, čeprav kajpak posebno odličnega ali imenitnega gosta skušamo še posebej počastiti. Če pride v goste žlahtna, se vzdržimo opravljanja, čeprav nas jezikeč še tako peče. Vsaka neprevidna beseda se namreč v žlahti pozneje bridko maščuje. In tudi v resnici naj nam bo vseeno, ali se je ta ali ona nečakinja že zaročila, ali je nečak že promoviral, kako dobiva samska sestrčina brez službe denar za svilenogovnice in ali stric Pepe še tako rad pije.

O gostoljubnosti prav za prav ne bi smeli pisati, zakaj vsakdo bi jo moral nositi v svojem srcu, vsakdo bi moral že sam čutiti, kako mora ravnati in kaj mora storiti, da izpolni to najpreprostejšo dolžnost do svojih bližnjih.

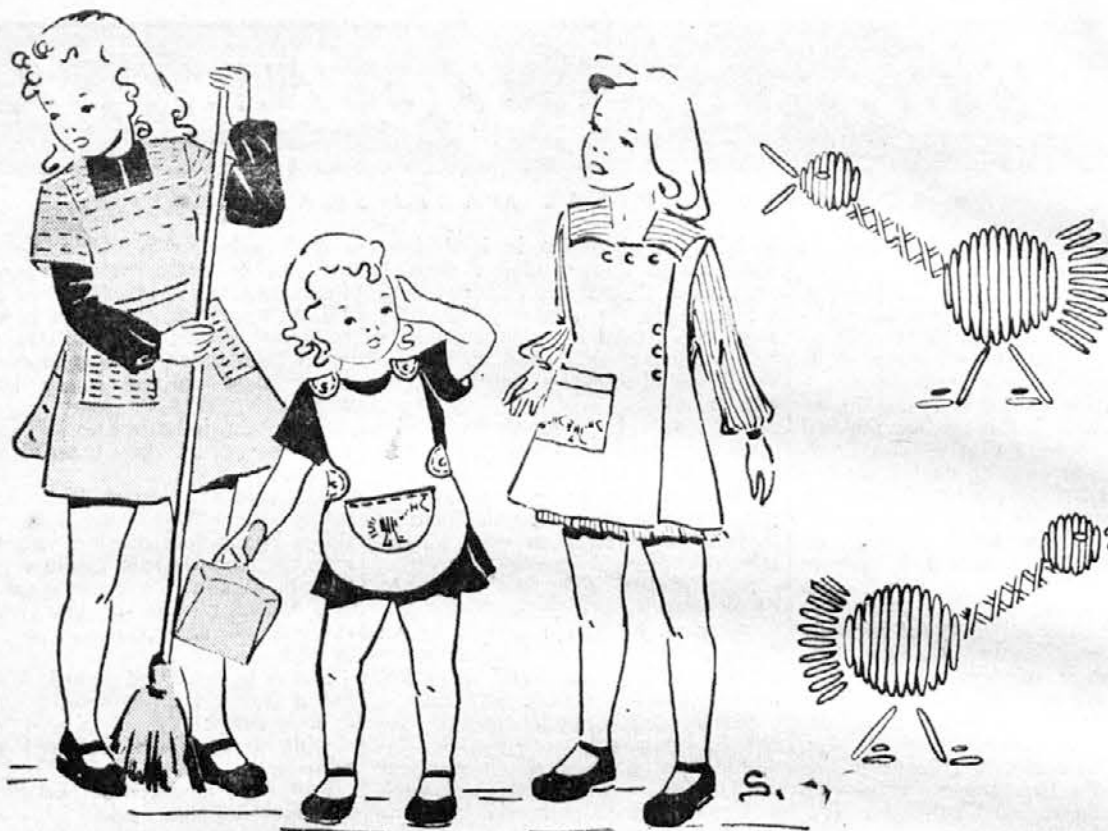
Saška

NAŠ NAGRADNI NATECAJ

"Otiček za praktične gospodinje"
Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Dobra omaka

Večkrat ne veš, s čim bi postregla svoj družini. Poizkusi enkrat z omako, ki je zelo okusna in hitro pripravljena z majhnimi stroški. Vzemi za tri osebe: 5 dkg začimbe »Čekš«, raztopi v topli vodi, da ostane zelo gosta. Posebej pripravi prežgane in ga dodaj raztopljenemu »Čekšu« (pazi da se ti ne prismodi, da ne bo imela omaka grenak okus) dodaj še nekaj

(Ti trije modeli se izsni izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Da se otrok pri igri ne umaže, mu zavežemo čez obleko predpasnik. Tak predpasnik mora biti iz pralnega, močnega blaga, ukrojen nekako tako, kakor vidimo na gornji sliki. Prvi predpasnik se zapenja na hrblju, žepi, gornji del živoča in rokavi so prešli s temnejšo niljo. — Drugi predpasniček ima en sam velik žep, izvezen z ljubkim vzorcem purana. Naramnice zapenjamo navzkriž. — Pri tretjem predpasniku okrasimo žep z istim okrasom. Ta predpasnik se zapenja pod vratom in ob strani z majhnimi gumbi.

drobno seseklanega zelenega petršilja, zalij z vodo, v kateri si kuhala nekaj korenin, petršilja, kolerabice, ko je dovolj kuhano, prelači skozi sito in daj v omako; premalo osoli. dodaj še nekaj paradižnikove meze, paprike ali popra, kakršen okus ti pač prija. Ko vse dobro preveš, serviraj s polento, testeninami ali rižem. Če na hočeš imeti omako pikantnejšo, dodaj malo sardelne kreme in prav malo sesekanih kapern. Pri tem pa pazi, da ne boš jedi preveč solila!

M. K.

Rižota s sardelami

Kupi nekaj sardel, ki jih dobiš, vložene v slani vodi, skoraj pri vsakem trgovcu. Predno jih boš uporabila, jih za nekaj časa položi v vodo, ki jim vzame nekoliko soli. Na majhni zarumeni precej drobno zrezane čebule in petršilja. Ko čebula zarumeni, dodaj še na manjše koščke narazane sardelice, zalij z mlačno vodo, v kateri si raztopila dve inšni koki in nekaj časa duši. Nato dodaj riž, precej paradižnikove meze, malo črnke in nekaj lističev rožmarina. Ko rižota osoliš, upoštevaj, da sardelice precej slane in soli sorazmerno manj. Serviraj kot samostojno jed skupno s solato, najbolje z radicem.

M. M. Li.

Otrokom za priboljšek

Olupi nekaj jabol, jih zreži na krhlice in odstrani peške. V 1/3 litra vode daj kolikor pač moreš dati, sladkorja. Ko ta sladkana voda prevre, polagaj vanjo krhlice, ki naj nekoliko prevre, toda ne predolgo. Te krhlice potem polagaj v skledo, ki naj stoji nad loncem s toplo vodo. Tekočino, ki ti je ostala, daj v kozico dodaj zavite jajčnega nadomestka, raztopljenega v mlačnem nadomestku (1/2 litra vode), košček masla in žlico moka. To stepaj nad ognjem, da se zgosti. Potem vlij še vroče na jabolka. Serviraj lahko tudi mrzlo.

Z. B.

Za vsak prispevek, objavljen v Kotičku za praktične gospodinje, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši uravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovlite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana. Poštni predal 253.

Kako pravijo in kako mislijo

Mož in žena

Kadar mož vpraša: »Zakaj nisi vzela črnega klobuka? Bolje se ti poda.« — misli: »Telo zeleno gnezdo naj ima na glavi, kadar ne gre z menoi ven.«

Kadar žena vpraša: »Zakaj se ne navadiš poleh hoditi brez klobuka?« — misli: »V tej meloni je tako strahovito podoben svojemu očetu.«

Kadar mož pravi: »Prav čeden je, tale Copič, najbrže ve, da dobro blešči.« — misli: »Zopno, da kar venomer hodi po moji ženi.«

Kadar pravi žena: »Kako nežna je gospa Tratnikova!« — misli: »Ta Tratnica menda misli, da bo očarala mojega moža.«

Kadar mož vpraša: »Ali so takšne izrezane obleke še v modi?« — misli: »Tako je kosčena, zaprta obleka bi se ti bolje podala.«

Kadar žena moza vpraša: »Ali še nosijo takšne srajce?« — misli: »Ni več v tistih letih, da bi se mu odprla športna srajca podala.«

Kadar žena vpraša: »Menda nisi poznal, da bo v nedeljo deseta obletnica našine poroke?« — misli: »Boliše

bo, da ga spomnim, najbrže bi sicer pozabil nanjo.«

Kadar mož pravi: »Čez dva tedna bom za nekaj dni poslovno odpotoval.« — misli: »To je čas, da povabiš taščo, ko mene ne bo doma.«

Neznanec in neznanka v vlaku

Kadar neznanec vpraša: »Upam da vas cigareta ne bo motila, saj smo v oddelku za kadilce?« — misli: »Bogve, zakaj ženske tako rade sede v oddelkih za kadilce?«

Kadar neznanka odgovori: »Prav nič me ne moti, gospod.« — misli: »Prav lahko bi tudi meni ponudil cigareto, neroda!«

V tramvaju

Ko neznanec pravi: »Ali vam smem ponuditi prostor, gospodična?« — misli: »Saj bom na prihodni postaji tako izstopil.«

Ko ona odgovori: »Hvala!« — misli: »Posedela bi plašč razen tega si pa

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

moški takoi domišljajo, če sprejmeš še tako nedolžno ponudbo.«

V dvigalu

Kadar vam neznanka pravi: »Kar pokriite se gospod!« — misli: »Če se bo je pač teslo.«

In ko on odgovori: »Hvala, gospa.« — si misli: »Prisojal sem ti več dobre vzgoje.«

Bolniška soba pri dolgotrajni bolezni

Če mora biti bolniška soba že pri kratki, nedolgi bolezni skrbno urejena, je to pri dolgotrajni bolezni še posebno potrebno. Bolnik, ki mora preživeti več tednov ali celo več mesecev v postelji, zna prijetno bolniško sobo edino pravilno oceniti, saj je tedaj soba vse njegovo okolje.

Predvsem je pri bolniški sobi treba gledati, da je čista in preprosta. Če ima bolnik kakšno nenalezljivo bolezen, je soba lahko opremljena precej domače in udobno. Drugače je pa pri nalezljivih boleznih. Tedaj je treba odstraniti iz sobe vse predmete, ki nujno ne spadajo vanjo, pustimo samo posteljo z nočno omarico, mizo in stol. Če moremo, odstranimo tudi zavese. Kolikor manj je pohištva in navlake v sobi, toliko manjša je možnost za nabiranje prahu, ki je naš največji sovražnik.

Če si ogledamo prah pod mikroskopom, vidimo, da je sestavljen iz neskončno majhnih, razpadajočih in razkrajajočih se delcev: ostankov hrane, las, posušenih človeških izmetov, peska, železa, trohnečega lesa, blata, pepela itd. V teh delcih imajo kajpak bakterije imenitno gojišče.

Prav zato moramo vsak dan skrbno obrisati prah in tla, če so iz desk, izmiti z vlažno krpo, da ne dvigamo prahu. In zato je tudi tako pripravna bela pleskana železna postelja, ker jo lahko vsak dan z vlažno krpo skrbno očistimo.

Zelo važno je tudi, da je soba prijetna, svetla in sončna. Če se le da, naj leži bolnik v sobi, ki ima dopoldansko in popoldansko sonce, saj so pozimi že itak kratki dnevi, in ker je bolnik v svetli sobi nehoti boljše volje kakor v mračni ali temni. Dobra volja je pa tudi najboljša pot do ozdravljenja.

Pri nalezljivih otroških boleznih zahteva mestni fizikat, da bolnika takoj prepeljemo v bolnišnico na infekcijski oddelk, ali ga pa strogo izoliramo v posebni sobi, kamor sme samo bolniška strežnica. Če imamo takšno sobo, ki leži bolj na samem v stanovanju in ni v zvezi z drugimi sobami, in če imamo osebo, ki je dovolj požrtvovalna, da se za šest ali še več tednov zapre vanjo k otroku, smemo otroka obdržati doma. Takšna bolniška strežnica pa ne sme imeti nobenega drugega dela kakor nego bolniška. Po vsakem dotiku bolnika si mora razkužiti roke v lizolovi raztopini. Vsa posoda, vsi predmeti iz bolnikove okolice se morajo posebej umivati in prati in ne smejo nikakor priti v dotik s predmeti, ki jih uporabljajo drugi družinski člani.

Med predmeti, ki so v bolniški sobi najvažnejši, je gotovo bolnikova postelja. Biti mora široka, udobna in ne premehka. Če se žimnica vdira, je to za bolnika s kronično boleznijo silno neprijetno, zato jo podložimo z nekaj deskami, in takoj bo postelja pripravnejša. Bolnikova postelja ne sme stati tako, da bi mu nočna svetilka svetila v obraz. Pri bolniku, ki iz kakršnega koli vzroka onesnaži rjuhe, potrebujemo poleg treh rjuh še nepremočljivo platno. To platno napremo čez spodnjo rjuho, čezenj pa napremo še eno rjuho in jo podtakemo pod žimnico, da se ne zgrbanči, če se bolnik premeta. Posebno pripravna je pa tretja rjuha, ki jo zložimo na pol in položimo točno na sredo pod bolnika. Če namreč zvečer to rjuho odstranimo, ima bolnik občutek, da je prišel v svežo posteljo. Razen tega je ta rjuha pripravna tudi zato, ker jo lahko po mili volji menjavamo, ne da bi morali prestiljati vse postelje.

Odeja naj bo lahka in topla, saj je bolniku, ki mora več tednov ležati, kmalu vsaka odeja pretežka. Žimnico moramo pri zračenju vsak dan obrniti in medtem bolnika prenesti na divan ali na drugo posteljo.

Dobro je imeti tudi nekaj manjših blazinic za podpiranje bolnih udov. Pripravimo jih iz trde žime, vendar ne smejo biti tako nagačene, da se ne bi prav nič prilagodile telesnim oblikam. Posebno prične bolnika pri dolgem ležanju boleti nekako sredi pasu, ker je to edino mesto, ki se ne dotika žimnice in se najbolj utrdi. Če pripravimo nizko pernatno blazinicco, ki jo kdaj pa kdaj potisnemo bolniku pod hrbet, mu zelo olajšamo trpljenje. In če imamo dve blazinici, ki ju menjavamo, tako da bolnik večkrat dobi pod hrbet hladno blazino, nam bo prav gotovo še posebno hvaležen.

Vse blazinice in rjuhe moramo vsak dan dobro prezračiti, kakor tudi bolniško sobo samo. Marsikatera gospodinja, ki jo je bolezen bližnjega družinskega člana prisilila za bolniško strežnico, še danes ne ve, da se čista, prezračena soba vse hitreje ogreje kakor takšna, ki je v njej že izrabljena, predihan zrak. Najboljše je, če je soba zelo zakurjena in da je eno okno, najbolj oddaljeno od bolniške postelje, zgoraj za spranjo odprto. Tako prihaja v sobo ves dan svež zrak in zamenjava izrabljenega.

Če zračimo sobo, moramo paziti, da se bolnik ne prehladi. Pogrnemo ga z odejo »do nosu« in čez glavo še s tenko rjuho. Posebno važno je stal-

no zračenje pri tistih bolnikih, ki bolehalo za boleznimi dihalnih organov. Tem bolnikom je čist zrak prav tako važen kakor nam vsakdanji kruh.

Krst je pri hiši

Kadar je pri hiši krst, je v hiši veselje. V premožnejših hišah, kjer se rode prvorojenci, izza poroke ni takšnega slavlja kakor na dan, ko odnese bota in bota otroka v cerkev h krstu. Na porodnico — če se leži — malone vsi pozabijo in na koncu gostije na otroka tudi. Miza se šibi od dobre jedi in pijače, vsi so veseli, živahni in okrogli, in se spominjo na otroka kvečjemu, da ga uscipnejo v lička, pobožajo ali pa požečkajo.

Marsikatera mati se ne zaveda, da je takšen krst, posebno pozimi, za otroka-novorojenčka kaj nevarna zadeva. V nekaterih krajih imajo celo navado, da otroka takoj po rojstvu odnesejo h krstu, kar je še posebno nevarno. Samo pomislimo, kako dolgo pot je moral otrok pri porodu prestat in iz kakšne prijetne, enakomerne toplote je prišel v svet, kjer vladajo mraz, burja, sneg. Namesto, da bi počival v prijetno zakurjeni sobi, ga odnese naravnost na burjo, ki kajpak prav pogosto osmrdi otrokova nežna pljučka, da se otrok že koj prvi dan pošteno prehladi, če se že ne zgodi kaj hujšega.

Otroka krstimo takoj samo, če je slaboten in če se zdi, da ne bo živel. Vendar v takšnem primeru otroka krstimo doma, saj je takšno bitje še nevarnejše nositi na mrzel zrak. Če je pa otrok krepak in zdrav, počakamo s krstom nekaj dni — teden dni ali deset dni — ko se tudi mati že toliko opomore, da lahko sodeluje pri tako svečanem dogodku in postreže gostom.

Po mestih je navada, da nese h krstu otroka babica. Šele v cerkvi ga izroči botrici. Ta navada je lepa, saj ima babica, ki je z božjo in materino pomočjo otroka, na svet prinesla, tudi nekaj — denimo — lastninske pravice do malega zemljančka in je prav, da ga ona ponesi v cerkev. Navada je tudi, da tedaj bota in botrica babici odineta primeren dar.

Če je mati že pokonec, laže postreže na botrinji in hkrati poskrbi, da otrok ne obleži na kakšni mizi, kjer se po krstu nihče več ne zmeni zanj. Ne da bi motila svečano pojedino, da tudi malemu črvičku jesti, kadar je čas za to, ga previje in tako poskrbi, da mali kristjanček na prvi praznik svojega življenja ni lačen in umazan, medtem ko so drugi veseli in siti.

Če je pa otrok slaboten, prosimo duhovnika, da krsti novorojenčka na domu, ali pa v sili sami opravimo krstni obred in ga nato v cerkvi pozneje obnovimo. Predvsem moramo paziti na otrokovo zdravje, saj je pri novorojenčku prvo in najvažnejše v razvoju za njegovo bodoče življenje.

Kako dolgo naj porodnica leži

Kako dolgo naj ostane porodnica po porodu v postelji? Povprečno bi rekli deset dni. Če je bil porod lahek in normalen, sme krepka porodnica za nekaj ur tudi nekaj dni preje vstati, saj pri nas odhajajo porodnice iz porodnišnice že po tednu dni. Vendar naj takšna porodnica poskrbi, da bo tudi še doma nekaj dni počivala.

Siromasna mati po navadi ne more dolgo ostati v postelji. Ključno jo vsakdanje gospodinsko delo, ključno jo otroci, ki jim nihče drugi — tudi še tako dobra sosedka ali sorodnica — ne more biti prava mati. Zato revne ženske po porodu po navadi prezgodaj vstajajo, kar pa nikakor ni pravilno in s. pozneje maščuje. Če imate torej v hiši porodnico, ki hoče vstati že po treh, štirih dneh, jo kar potisnite v posteljo in skušajte organizirati gospodinjstvo s pomočjo kakšne sosedke, sestre ali sorodnice. Otroci in mož bodo že potrpeli tistih nekaj dni, glavno je, da porodniško preveč ne oslabi in da vslane zdrava in spočita. Res slišimo o kmetih, ki »mimoogrede« vendar tisti moške, ki o njih toliko pripovedujejo, sami še nikoli niso rodili in tudi takšne kmetice še videli niso. Zato naj rajši molče in pomagajo svoji ženi, če je v porodni postelji, da si bo s primernim počitkom nabrala novih moči.

Vendar je pa nepotrebno in celo nezdavno, če porodnica predolgo leži. V premožnih hišah, kjer je dosti postelje, se je razpela navada, da ostane porodnica v postelji širinašt dni do tri tedne. Ne samo, da je ženska po normalnem porodu že preje čisto z rava in da se tako samo pomehkuži, je tako dolga ležanje škodljivo tudi za otroka in za porodnico samo. Vse funkcije se namreč polenč, takšno porodnico po navadi muči zaprtje, je živčna, ker se zmerom sama ne nečuje otroka in sama ne ve, kaj ti manjka. V resnici ji pa prav nič ne manjka, zato stori najboljše, če leženo vstane in prične otroka sama previjati in negovati. Kajpak pa ne sme priti plenec v mrzli vodi, ne dvigovati težkih stvari ali pa izvrševati kakšno drugo naporno delo.

Kakor vidimo, je torej najprimernejše za porodnico, da ostane v postelji deset do dvajset dni. Od teh dni mora prve tri dneve res samo ležati, pozneje v postelji že lahko sedi, čez teden dni sme vstati in nekoliko hoditi, na koncu bo pa že sama ugovarila, koliko moči ima in koliko se sme qibati.